

חג שבועות - בין חג קציר לחג מתן תורה

קציר וביכורים

(שמות ל"ד)

כב וחתג שבעת מעשה לך, בכורי קציר חטים;

טו וספרתם לכם, ממחרת השבת, מיום הביאכם, את-עמר התנופה: שבע שבתות, תמימת תהינה. טז עד ממחרת השבת השביעית, תספרו חמשים יום; והקרבתם מנחה קדשה, ליהוה. יז ממושבתיכם תביאו לחם תנופה, שתיים שני עשרונים--סלת תהינה, חמץ תאפינה: בכורים, ליהוה. יח והקרבתם על-הלחם, שבעת כבשים תמימים בני שנה, ופר בן-בקר אחד, ואילם שנים: יהיו עלה, ליהוה, ומנחתם ונסכיהם, אשה ריח-ניחוח ליהוה. יט ועשיתם שעיר-עזים אחד, לחטאת; ושני כבשים בני שנה, לזבח שלמים. כ והניף הכהן אתם על לחם הפפרים תנופה, לפני יהוה, על-שני, כבשים; קדש יהיו ליהוה, לפהו.

כא וקראתם בעצם היום הזה, מקרא-קדש יהיה לכם--פל-מלאכת עבודה, לא מעשוי: חקת עולם בכל-מושבתיכם, לדורתיכם. כב ובקצרכם את-קציר ארצכם, לא-תכלה פאת שדה בקצרה, ולקט קצירך, לא תלקט; לעני ולגר מעזוב אתם, אני יהוה אלהיכם. (ויקרא כ"ג)

ט שבעה שבעת, תספר-לך: מהחל חרמש, בקמה, תחל לספר, שבעה שבעות. י ועשית חג שבועות, ליהוה אלהיך--מסת נדבת ידך, אשר תתן: פאשר יבקרך, יהוה אלהיך. יא ושמת לפני יהוה אלהיך, אתה ובנה ובתך ועבדך ואמטך, והלוי אשר בשעריך, והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך--במקום, אשר יבחר יהוה אלהיך, לשכן שמו, שם.

(דברים ט"ז)

מתן תורה

א בחדש, השלישי, לצאת בני-ישראל, מארץ מצרים--ביום הזה, באו מדבר סיני. ב ויסעו מרפידים, ויבאו מדבר סיני, ויחגו, במדבר; ויחן-שם ישראל, נגד ה'ה'. ג ומשה עלה, אל-ה'אלהים; ויקרא אליו יהוה, מן-ההר לאמר, כה תאמר לבית יעקב, ומגיד לבני ישראל. ד אתם ראיתם, אשר עשיתי למצרים; ואשא אתכם על-כנפי נשרים, ואבא אתכם אלי. ה ועתה, אם-שמעו בקולי, ושמתם, את-בריתי--והייתם לי סגלה מכל-העמים, פי-לי כל-הארץ. ו אתם תקו-לי ממלכת כהנים, וגוי קדוש: אלה, הדברים, אשר תדבר, אל-בני ישראל.

(שמות י"ט)

טז ויהי ביום השלישי בהית הבקר, ויהי קול וברקים וענן כבד על-ההר, וקול שפר, חזק מאד; ויחרד כל-העם, אשר במחנה. יז ויצא משה את-העם לקראת האלהים, מן-המחנה; ויתנצבו, בתחתית ההר. יח והר סיני, עשן כלו, מפני אשר ירד עליו יהוה, באש; ויעל עשנו כעשן הכבשן, ויחרד כל-ההר מאד. יט ויהי קול השפר, הולך וחזק מאד; משה ידבר, והאלהים יענו בקול. כ וירד יהוה על-הר סיני, אל-ראש ההר; ויקרא יהוה למשה אל-ראש ההר, ויעל משה.

(שמות י"ט)

(תלמוד בבלי)

תנו רבנן: בשישי בחודש ניתנו עשרת הדיברות לישראל רבי יוסי אומר: בשבעה בו.

אתה בחרתנו-

"אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו, ורוממתנו מכל הלשונות וקידשתנו במצוותיך וקרבנתנו מלכנו לעבודתך ושמת הגדול והקדוש עלינו קראת; ויתן לנו ה' אלוהינו באהבה מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון, את-יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו, מקרא קדוש זכר ליציאת מצרים"

(מתוך תפילת שמונה עשרה לשבועות)

חידוש החג החקלאי

"הנה זוהי מהפכה אמיתי, כך פרצנו פרץ ונחוג את החג בצורה שונה שחגגו אבותנו בגולה, עתה חזרנו אל השדה. בגולה היה זה חג של בית, מלא תוכן רוחני, עם זמירות ותפילות וסמלי חג לשרידי הפאר הפיזי שהיה בעבר. וכשם שעבודת האדמה כיום הזה, שאנו קודחים

בארות ונוקבים בסלע, עד להגיענו למי התהום הזכים, כך מצוים אנחנו לחתור ולחדור אל מקור חגיגנו ולהעלותם מתהומות חיי העם היהודי בעבר את "מי התהום, הזכים ביותר של תרבותינו העתיקה כדי לשוב ולהזרימם בצינורות ההשפעה שניסתתמו במשך השנים של תקופת הגולן

יצחק מיכאלי, שבועות תרפ"ו

חג הביכורים וחג מתן תורה

אבל אל נא תשכחו דבר אחד עיקרי! והוא כי השרשרת הלאומית של האומה מתחילה בחג שאנו חוגגים היום: חג השבועות, חג זה לא היה רק חג הטבע, חג הביכורים של פרי האדמה והעבודה: זהו יום "מתן תורה" ובו היינו לעם. ואין להפריד בין שני החגים האלה. ביום אחד נוצרנו כאומה ונעשינו עם עובד אדמתו בזיעת אפיו. פירוד זה יכול להעמיד אותנו בפני מכשולים, שעמדו בפנינו במשך הדור האחרון ועלינו להמנע מהם.

מנחם אוסישקין- נאום בחגיגת הביכורים בחיפה תרצ"ב 1932

חברים ההרגשתם בזכות הזאת, בזכות להחיות מנהג קדומים, לקדש מנהג קדומים, שאנו בני דורנו זכינו לו, מנהג שטעם לו וכל-כך הרבה תרבות בו. הוא מספר לנו שהננו עם ללא מתמול נולדנו, מנהגים של שלושת אלפים שנה אנו מקדשים עכשיו והחג הזה עודנו בטעמו וברעננותו עומד. לא מאתמול נולדנו. רבות עברנו וראינו. השרשרת שלמה. הננו ממשיכים בה. כל הטוב מעברנו, מהזמנים העתיקים אותו **נחדש ונקדש**, ואת הזר לרוחנו – נוציא. עבר מפואר וגם חדשני. חג רענן חוגגים אנו בשרשרת העבר... הידענו להעריך את הקרן הקיימת? הרי בלעדיה היינו לאבק פורח. וזה היום שנעריך את ערכה הגדול של הקרן הזו – שנתנה לנו את העמק הזה שמסביבנו, ושעתידה עוד לתת לנו ולגאול לנו אדמות רבות...

ולא רק בחג הביכורים היום, אם כי הוא עצמו מספיק שנחוג אותו בכל התלהבותנו – היום גם חג מתן-תורה, שנתנה לנו מאל אחד, רואה ואינו נראה. תורה זאת נתנה לנו את המצפון האנושי, שגם הוא רואה ואינו נראה... תורה שנתנה את השבת, יום שבתה ומנוחה לעובד אחרי שישה ימי עבודה. תורה אשר שיחררה עבדים באשר הם...

באותה עת קדומה, קמו שני פלאי תבל: הפירמידות במצרים והתורה של עם ישראל, הפירמידות בעמל ישראל קיימות והן דוממות וקרות כאבן, בהשוואה לפירמידה של תורת ישראל, רוחה ממלאת עולם. היא שדורשת חוקה אחת לגר ולתושב, תורה שמצווה לזכור שגם אתה היית עבד והיא קראה דרור לעבדים. פירמידה מוסרית, חיה, ניתנה כחוקה על ידי "אל חנון"...

היום הוא חג כפול; חג הביכורים וגם חג מתן-תורה, תרבותנו נמשכת אלפי שנים ואנו ממשיכים את דרכנו התרבותית.

שלמה לביא, עין חרוד טקס הביכורים תרצ"ז 1937

ביכורים מתן תורה ואנחנו

כל היצירה הלאומית לכל סעיפיה צומחת מן האדמה, הכל בא מן האדמה, כמו שהכל שב אל האדמה. אין מקום לשום צמיחה וגידול של האומה בלי מקור ראשון של התחיה והגידול והיא נקודת המוצא לא רק של החינוך אלא של כל חיי האומה ושל כל יצירה... הייתי רוצה כי רעיון גאולת הארץ יעלה לגובה גדול כזה שישיה מתפרש באלף פרושים, כמו שיש מ"ט פנים לתורה... ילדנו צריכים לדעת כי מי שאינו יוצר מתוך האדמה את כל ערכיו, הוא חצי איש, "לא נקרא אדם הראשון אדם עד שעבד אדמה", אמרו חכמינו... כל הספרות שלנו היא באמת "גאולת הארץ" במשמעה העליונה. התלמידים שלנו צריכים לדעת כי כשם שיש קרקע חומרי שממנו נובעת כל יצירה חומרית, כך יש קרקע רוחנית שממנה נובעת כל יצירה רוחנית, ועליהם לדעת כי בלי מגע עם הקרקע ובלי חרישתו וזריעתו אין מקום לגידול רוחני אמיתי... אין גאולה אחת בלי השניה...

מתוך ביאליק שבע"פ במועצת המורים למען הקרן הקיימת בכפר הנוער בבן שמן כסלו תרפ"ז

חג / רחל

יְוֹם יִגְיַע וְהָיִינוּ

בְּמַעֲנֵית לְכָבֵד;

נִיבִים דּוֹבְרִים אֵלָי: זְרָעֵינוּ

לְשִׁבְלֵי זָהָב.

וַיֵּלֶד רֵדָה יְבוּא אֱלִיָּהּ

פְּרָחֵי דָגָן לְבָר

וְהַלֵּף דָּל בְּמִלִּילוֹתַיָּךְ

רַעֲבוֹנוֹ יִשְׁפֹּר.

חֲרָשׁ, חוֹרֵשׁ וְזָרַע זֹרַע,

בְּמַעֲנֵית הַלֵּב,

וּבֹאוֹ, בֹּאוֹ, זֶר וְרַע,

לְחַג קִצִּיר קָרֵב!

האדמה (ואחר-כך גם
התעשייה) בטקס מרשים.
גם בבתי הספר
בהתיישבות הציונית היה
נהוג שכל ילד מביא טנא
פירות וירקות, והתמורה
קודש לקרן הקיימת.

חלות מיוחדות לשבועות

עוגות הר סיני^מ, חלות
בעלות שבעה קפלים או
שבע^מ
שכבות כנגד שבעת
הרקיעים שה' ירד דרכם
לתת תורה לישראל.
בעדות שונות נהגו גם
לאפות חלות בצורת סולם=
עליית משה להר סיני,
בצורת
לוחות הברית ועוד...

ירק לשבועות

נהוג לקשט את ריצפת בית
הכנסת והבתים בירק,
ענפים ופרחים.
למנהג זה כמה טעמים
אפשריים:

זכר לחג הקציר.

זכר למתן תורה שהיה בהר
הירוק.
זכר לנס שנעשה למשה
רבנו בין קני הסוף.
זכר למדרש בו נמשלה
התורה לשושנה בין
החוחים.

כתובה לחג השבועות

נהוג קרוא טקסט שירה או
פרוזה שהוא מעין כתובה

בין
ישראל לתורה, או בין
הקדוש ברוך הוא לישראל,
שיום מתן תורה הוא יום
הנישואין. (ספרד)

מאכלי חלב וגבינה

נהוג לאכול בשבועות
מאכלי חלב וגבינה ודורשים
למנהג
טעמים אחדים:
בשיר השירים נמשלת
התורה לדבש וחלב: ^מנפת
תטפנה שפתותיך כלה
דבש
וחלב תחת לשונך^מ
(שיה^מ ש ד, י^מ א)
זכר לחלב שינק משה
משדי אשה עבריה.
שנאמר: ^מוביום הביכורים
בהקריבכם מנחה חדשה
לה' בשבעתיכם^מ (במדבר
כ"ח)
ראשי תיבות ^ממחלב^מ
במעמד הר סיני כיוון
שניצטוו בני ישראל לאכול
בשר כשר ולא היו להם
כלים
כשרים, לכן אכלו דברי
חלב.
חלב בגימטריה ארבעים,
כנגד ארבעים יום וארבעים
ליליה ששהה משה על הר
סיני.

מגילת רות

נהוג לקרוא מתוך קלף את
מגילת רות בבית הכנסת
לפני קריאת
התורה. מדוע קוראים את

מנהגי החג: לפי סדר

א'-ב'

אזהרות

פיוטים מיוחדים לחג,
שעיקר עיסוקם מנין תרי"ג
מצוות.

אקדמות

פיוט כתוב ארמית שנאמר
לפני קריאת התורה בחג
השבועות. (אשכנז)

הבאת ביכורים

בהתיישבות העובדת
בארץ, נתחדש מנהג
הבאת ביכורים מתוצרת

המגילה בשבועות ?
סיפור המגילה מתרחש
בזמן הקציר .

דוד המלך, שהמגילה
עוסקת ביחוסו, נולד ומת
ביום זה, לפי המסורת .
מגילה זו נחשבת גם
"מגילת הגרים" וביום מתן
תורה נתגיירו ישראל .

מי ישועות

מנהג של יהודי צפון
אפריקה שחדר ארצה,
לשפוך מים על כל עובר
ושב .

עשרת הדברות

נהוג לקרוא את עשרת
הדברות בציבור כחלק מן
התפילה. זכר
לנוהג שהיה קיים בית
המקדש .

שבעת המינים

שבעת מיני הפירות
שנתברכה בהם ארץ
ישראל: "מהם נצטוו
להביא ביכורים לבית
המקדש. הפכו לאחד
מסמלי החג שנתחדש
מראשית
הציונות בארץ .

שושנתות

מגזרות נייר שנוהגים
להדביק על חלונות הבתים
במיוחד לכבוד חג
השבועות. משלבות
חיתוכים דקורטיביים וסמלי
חג השבועות .

שני תבשילים

נוהגים לאכול שני
תבשילים: אחד של חלב
ומאוחר יותר אחד של בשר
,
שהם זכר לקרבן פסח
ולקרבן חגיגה, ולכל אחד
מהתבשילים לחם משלו
כנגד שני

הלחם שהקריבו ביום
הביכורים .

תיקון ליל שבועות

"משמרה" (בנוסח
הספרדי): נוהגים לא לישון
ולעסוק

בלימוד בליל החג. התיקון
המסורתי מכיל קטעים מן
התורה ומן התורה
שבעל-פה

וקטעים קבליים. המנהג
מופיע ב"זוהר" כמנהג
פתיחת השמיים לקבלת
התורה

מחדש. הוא חודש על-ידי
האר"י ומאז נתפשט .

בשנים האחרונות נהוג
לקיים "תיקון ליל שבועות"
בתכנים חפשיים, כלילה
המוקדש ללימוד .

מנהג אכילת מאכלי חלב

המנהג לאכול בחג
השבועות מאכלים חלביים
רווח בכל עדות
ישראל, והוא אחד מסימני

ההיכר הבולטים של החג.
עם זאת, כנראה
שהמנהג מאוחר ומוזכר
לראשונה בכתבים יהודיים
במאה ה-16 רבן
הר"י יוסף קארו הספרדי
מחבר ה"שולחן ערוך" לא
הזכיר את המנהג, אבל
הר"י משה איסלריש מפולין
הגה:

"ונוהגין בכמה מקומות
לאכול מאכלי חלב ביום
ראשון של שבועות,
ונראה לי הטעם שהוא כמו
השני תבשילין שלוקחים
בליל פסח זכר

לפסח וזכר לחגיגה, כן
אוכלים מאכל חלב ואחר
כך מאכל בשר".

היום לא נוהגים קהילות
ישראל לאכול בערב שתי
סעודות (חלבי

ואחר כך בשרי!) אלא
ארוחה אחת חלבית גדושה
ונמצאו לדבר עוד
טעמים .

שתי ארוחות, כנגד שתי
הלחם שהביאו למקדש עם
קרבן החג. ועוד
כתוב בספר ויקרא "מנחה
חדש לה' בשבועותיכם".

מגילת רות

"ותאמר רות המואביה אל
נעמי
אלכה-נא השדה ואלקטה
בשיבולים
אחר אשר אמצא חן בעיניו.

ותאמר לה לכי בתי. ותלך ותבוא ותלקט בשדה אחרי הקוצרים^ט

לגומלי חסדים.
(מדרש רות רבה)

2. אחר הפטרה נוהגים לקרוא "אזהרות" לרשב"ג. קריאתן נמכרת למרבה במחיר.

3. אחה"צ קוראים את "מגילת רות" בביהכ"נ. מקרא ותרגום. סדר הקריאה הוא כמו בשבת חוה"מ פסח ובסוכות.

4. נוהגים ללבב לביבות בשבועות. המהדרין שומרים מהקמח הנשאר בפסח ללביבות אלו.
[חזור לראש](#)

מתוך: אתר שיטים = מכון החגים :
<http://www.chagim.org.il>

מנהג קריאת מגילת רות
המנהג לקרוא את מגילת רות בחג השבועות הוא קדמון וידוע עליו כבר בתקופת הגאונים (מאות 6-II). מנהג זה יונק הווי הקציר שברקע המגילה. כנראה, תוך מגמה ליצור אוירה נוחה לקבלת גרים על ידי העלאת דמותה של האשה הנכריה = רות המואביה = המאמצת לעצמה את תורת ישראל ("עמך עמי ואלוהיך אלוהי").
רות זו עתידה להיות סבתו של ישי, אבי דוד מלך ישראל
סמל העצמאות הממלכתית והחזון המשיחי.

שבועות

ממנהגי יהדות אשכנז

1. לכבוד חג השבועות מקשטים את בית-הכנסת בירק חי ובפרחים, זכר למתן-תורה על הר סיני, וכפי שמספר המדרש: כשירדה השכינה על הר סיני באש, לא שרפה האש את כל הסביבה, אלא החיתה אותה, וכל ההר התכסה בירק, בדשא ובפרחים.

2. בליל שבועות מאחרים ומתפללים מעריב רק עם רדת הלילה גם בקהילות שבהן נוהגים להקדים בדרך כלל את תפילות קבלת-שבת ויום-טוב לפני לילה - משום "שבע שבתות תמימות". במקום שאי-אפשר לעשות כן, כגון בארצות הצפוניות שבהן הלילה מתחיל בשעה מאוחרת ביותר, מאחרים לפחות קידוש וסעודה עד רדת הלילה.

[תימן](#)
[אשכנז](#)
[אשכנז \(פרושים\) בארץ ישראל](#)
[כורדיסטאן](#)
[תוניסיה](#)
[בבל](#)
[לוב](#)
[חסידי חב"ד](#)
[החסידים](#)
[מרקו](#)
[פרס \(איראן\)](#)
[ג'רבא](#)

ממנהגי יהדות תימן

1. אחר תפילת שחרית מוציאים ספר תורה, מניחים אותו על התיבה, אומרים את הפיוט "אצולה לפנים בכסא ערבות" לראב"ע ומסיימים ב"והללויה זמרי למלך בת ציון".

אמר ר' זעירא
אמר ר' זעירא: מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה ולא איסור ולא היתר. ולמה נכתבה? ללמדך כמה שכר טוב

3. מתחילים את סעודת הערב במאכלי חלב; בין מאכלי חלב אלה חשובה במיוחד עוגת הגבינה שמנה ממנה מבטיחים במשך ימי הספירה לכל ילד שלא ישכח לספור ספירת ספירת-העומר אפילו פעם אחת.

4. בליל שבועות ערים כל הלילה, עד הבוקר, ולומדים תיקון: לומדים תורה שבכתב - התחלה וסוף של כל פרשה מפרשיות השבוע, והפרקים שבתורה שיש להם קשר עם החג, מתן תורה וקרבן הביכורים, וכן התחלה וסוף של כל ספר מספרי נביאים וכתובים. ולומדים תורה שבעל-פה - משנה ראשונה ואחרונה של כל המסכתות שבששת סדרי המשנה. כל אחד מבעלי-הבתים חושב לעצמו למצווה ולכבוד לארח את הלימוד ומכבד את המשתתפים בו בעוגות ומשקה וכיו"ב.

5. אלה שלמדו כל הלילה, מסמיכים תפילה ללימודים ומתחילים בה עם עלות השחר.

6. לפני קריאת-התורה קוראים מגילת רות, וקריאתה כדרך קריאת מגילת קהלת, ובחול"ל קוראים אותה ביום-טוב שני של גלויות.

7. העולה לתורה "ראשון" מברך ברכת התורה, וקוראים לו את הפסוק הראשון של הקריאה - "בחדש השלישי"

(שמות יט, א). אחר-כך מכסים את הספר ושרים את הפיוט "אקדמות", חליפות, חזן וקהל, בניגון מיוחד. אחרי גמר "אקדמות" ממשיכים קריאת-התורה, בלי שהעולה לתורה יברך פעם נוספת. את "עשרת הדברות" קוראים בטעם העליון.

8. אחרי קריאת-התורה אומרים "יזכור", ובחול"ל אומרים יזכור ו"מתנת יד" ביום שני של שבועות.

9. במוסף אומרים בתור פיוט את ה"אזהרות", עיבוד פיוטי של מניין תרי"ג המצוות והמצוות דרבנן.

חזר לראש

ממנהגי יהדות אשכנז (פרושים) בארץ ישראל

1. ההולכים בעקבות הגר"א אין מקשטים בתיהם בפרחים ושושנים, והוא הדין בבתי הכנסת.

2. בערב החג טובלים לכבוד יום-טוב. בערבית מאחרים תחילת התפילה, כדי לקיים "תמימות" של ימי הספירה.

3. נוהגים להיות נעורים כל הלילה בלימוד התורה או באמירת תיקון ליל שבועות, ויש המהדרין ללמוד בעשרה.

4. יש נוהגים להתפלל שחרית בהשכמה, וקוראים מגילת רות

במגילה כשרה. הקורא מברך "על מקרא מגילה" וברכת שהחיינו ומכוון להוציא את הקהל, והשומעים יכוונו לצאת ידי חובה.

5. את הפזמון אקדמות אומרים לאחר שקראו לכהן ועלה לבימה, לפני שמברך ברכת התורה. עשרת הדברות קוראים בטעם העליון, ונוהגים שהציבור יעמוד בשעת קריאתם.

6. פותחים את סעודת שחרית במאכלי חלב, ובתוך הסעודה טובלין פתם בדבש, על שם הפסוק "דבש וחלב תחת לשונך" הרומז על התורה.

7. באסרו-חג השבועות אין אומרים "א-ל ארך אפים" ו"למנצח" (תהילים כ). בזמן הבית היה זה יום טבוח הקורבנות כשחלה עצרת בשבת, ולכן אסור להתענות בו, אפילו חתן ביום חופתו, ומרבים בו קצת באכילה ושתייה.

חזר לראש

ממנהגי יהדות

כורדיסתאן

1. חג השבועות נקרא "אדת זיאר", כלומר "עליה לרגל", כי בחג זה עלו רבים להשתטח על קברי הקדושים הקבורים בכורדיסתאן.

2. בסעודת הבוקר נוהגים לאכול מאכלי חלב שהנפוצים ביותר מביניהם הם:

גלול - אורז מבושל בחלב;

מדירא - חטים כתושות

מבושלות בחלב עם כופתאות (כותילי) שבמרכזן תערובת קמח וחמאה, במקום המילוי הרגיל - בשר.

כאדי - עוגות משולשות ממולאות גבינה.

3. בליל החג, לאחר ארוחת הערב, הולכים לבית-הכנסת לקריאת "תיקון ליל השבועות", שכולל קריאת חמשה חומשי התורה. החכם עובר בין שורות הקהל ומחלק את קריאת הפרשיות: תחילה ספר בראשית, לכל אחד פרשה. בסיום הקריאה אומרים חצי קדיש. אח"כ עובר החכם לחלק ספר שמות, וכך הלאה. מנביאים וכתובים קוראים שלושה פסוקים מתחילת כל ספר ושלושה מסופו, חוץ ממגילת רות, שנקראת בשלמותה.

לאחר גמר התנ"ך אומרים קדיש "יהא שלמא". אח"כ לומדים תרי"ג מצוות, מדרש יתרו, קריאת שמע שעל המטה (כדי שלא יעבור זמן ק"ש) ואדרא רבא. השמש מחלק קפה ותה (ע"ח קופת בית הכנסת), כדי להפיג את שינתם של הלומדים. כמו כן מחלקים פירות, אותם הביאו לברך עליהם לעילוי נשמת נפטרים. מי שמת עליו שאר-בשר במשך השנה משתדל להשיג פרי חדש, כדי שיברכו עליו "שהחיינו".

4. עליית "עשרת הדברות"

נמכרת במכירה פומבית בשבת שלפני החג. זוכה בה המרבה במחיר. אחר התפילה הולכים המתפללים לביתו, אוכלים עמו את הסעודה שמביא כל אחד מביתו ומאחלים לו חג מבורך ושיזכה למצוות.

חזור לראש

ממנהגי יהדות תוניסיה

1. ליל שבועות הוא ליל

שמורים. בבתי-הכנסת לומדים כל הלילה. רבים נודרים לערוך את הלימוד בבתיהם, לימוד שנמשך כל הלילה, בהשתתפות רבנים ותלמידי-חכמים. לילה זה נקרא בפי יהודי תוניס בשם "מביתה" (ליל שמורים), ובו לומדים פרקי משנה, גמרא, זוהר, שרים פזמונים שונים, ובייחוד את השיר "בר-יוחאי". המזמינים עורכים סעודת מצוה לכבוד המשתתפים. בסיום הלימוד מתפללים תפילת שחרית ואח"כ ניגשים כל המשתתפים לבית-הכנסת, לקריאת התורה.

2. בארוחת בוקר נוהגים לאכול

מאכלי חלב (הכנת מאכלי גבינה וחמאה היא דבר נדיר מאד אצל יהודי תוניס). בכמה קהילות אוכלים מצה אחת הנשמרת מימי הפסח. אחרי ארוחת הצהרים מתאספים בני המשפחה לקריאת מגילת רות והאזהרות של רבי יצחק בן ראובן על תרי"ג מצוות. אח"כ

נערכת בבית-הכנסת הקריאה לאלה שלא קראו בבית. בדרך כלל נושאת תפילת מנחה אופי חגיגי, והיא מלווה דרשה בענייני היום.

חזור לראש

ממנהגי יהדות בבל

1. בליל חג השבועות

מתאספים כל בני המשפחות

הנכבדות בבתי ראשי

המשפחה, ויתר העם

מתאספים בבתי הרבנים

המפורסמים או בבתי הכנסת ונשארים שם ערים כל הלילה, כמו בליל הושענא-רבא. קוראים קטעים ידועים מתוך התנ"ך, המדרש ואדרא רבא, כפי שמובא ב"ספר קריאי מועד" שנדפס בבגדאד בשנת תר"ע (מהדורה ב' - ירושלים תשי"ח) ובמקומות אחרים. **כנס זה נקרא בשם "משמרה". כל "משמרה" אינה פחותה ממניין גברים, לשם אמירת "קדיש".** מי שמת לו מת באותה שנה (או בשנים קודמות) עושה "משמרה" לעילוי נשמת הנפטר.

"משמרות" בבתי הרבנים

מלוות דרשות, קושיות ותירוצים

וחידודי רעיונות מן הטכסט

הנקרא. מדי פעם בפעם

מכבדים את המסובים בקפה, תה ו"מגלי". באמצע הלילה, בין גמר קריאת התנ"ך והמדרש לקריאת האדרא-רבא, עורכים הפסקה קצרה ומכבדים את האורחים במיני פירות וירקות.

להפסקה זו קוראים "זמן הברכות".

סדר הקריאה ב"משמרה" הוא לפי התור. כל אחד קורא קטע מתוך הספר "קריאי מועד". מקום בולט תופסת ערנותם של הילדים בלילה זה. הם אוהבים מאד להתחרות ביניהם, הן על טיב קריאתם והן על מספר הקטעים שיפלו בגורלם. כמה ילדים משנים את מקומם עשרת מונים, כדי שיעלה בידיהם לקרוא קטעים נוספים. בבתי החכמים מתכוננים הילדים לשאול שאלות ואף לענות על שאלות שיישאלו. התחרות זו מרבה חכמה.

ליד חדר האנשים מתאספות גם הנשים, אף הן ערות כל הלילה ומאזינות לקריאת הגברים. נשים היודעות לקרוא - קוראות במקומן, יחד עם הגברים.

אחר חצות הלילה מתחילים הילדים, ואף חלק מהמבוגרים, לנמנם. החסידים מזהרים מאד לבלתי התנמנם עד עלות השחר. הטבק הריחני (בלשונם: "תתן") והסיגריות מסייעים לכך. לפעמים נמצאים ילדים "גיבורים" המחזיקים מעמד ואינם מתנמנמים עד אור הבוקר. למחרת הם מספרים על כך בגאווה מיוחדת.

בתום הלימוד ב"משמרה", עם עלות השחר, מתפללים "תפילת ותיקין" ומיד עם סיום התפילה ממהרים הביתה ושוכבים איש

על מיטתו. רעש הלילה נדם. היום נהפך ללילה והלילה ליום. בחג זה אין ביקורים הדדיים.

2. אחר שינה של כמה שעות מגיע זמן אכילת הלביבות. כל אחד מחכה במשך השנה ל"לביבות של שבועות" הנקראות בשם "כאהי" - עוגה עגולה עשויה בצק דק מקופל לכמה קיפולים, כשבין קיפול לקיפול משוחה חמאה. מטגנים אותה בחמאה (כאן בארץ מטגנים גם במרגרינה) במחבת, טובלים ב"סילאן" (דבש תמרים) או בסוכר ואוכלים אותה בשעה שהעיניים עדיין לא שבעו שינה. הנשים, שישנות בסוף הלילה, מצליחות להתעורר בבוקר לשם אפיית ה"כאהי". העבודה לא קלה. אישה כי תינשא לאיש, הוריה שולחים לה בחג השבועות "כאהי" או "בקלאוה" - מין עוגה ממותקת עשויה שקדים וסוכר (ראה לעיל), כדי לחסוך לה טרחת ההכנה.

3. בליל יו"ט שני של גלויות של חג השבועות, שכמובן היו מקיימים בבבל, אין נוהגים להיות ערים בלילה. רק החסידים שבעם היו קוראים כמה פרשיות מהתנ"ך ותרי"ג מצוות.

4. קידוש ליל יום-טוב ראשון צריך להיות ב"לילה ודאי", כלומר אחר צאת הכוכבים, שנאמר: "שבע שבתות תמימות תהיינה"; אבל בליל

שני אין צריך "לילה ודאי", ואפשר לקדש מבעוד יום. הרב יוסף חיים התיר לעשות כך בבגדאד ובבצרה בגלל החום הגדול השורר במקומות אלה בלילות הקיץ, ואין כאן משום חשש של "מכין מיום ראשון ליום שני".

5. בקריאת התורה, לפני עליית עשרת הדברות, מפיטים בבית-הכנסת את הפיוט "יום יום אודה לאל אשר בחר בנו" - סימן: יצחק.

6. רבים נוהגים לקרוא במשך היום את מגילת רות ואת ה"אזהרות" על תרי"ג מצוות בנעימה מיוחדת.

7. בבבל היו נוהגים להשתטח ביום חג השבועות על קברי הקדושים, כגון יחזקאל הנביא, הקבור בכפר כפיל; עזרא הסופר, הקבור ליד העיר בצרה; יהושע כוהן גדול ושיך יצחק גאון הקבורים בעיר בגדאד; חנניה מישראל ועזריה -

הקבורים בעיר כרכוך, ואחרים. משום כך נקרא חג זה בפיהם בשם "עיד אל-זיארה", כלומר "חג הביקור".

[חזור לראש](#)

ממנהגי יהדות לוב

1. ביום חג השבועות בבוקר נוהגים להביא עלים קטנטנים של שיח בעל קוצים (רמז לסנה שעליו נתגלה כבוד ה' למשה רבנו ע"ה במדבר). נותנים לכל

ילד שבעה עלים כאלה, אותם הוא בולע עם מים הנשאבים מבאר מים חיים (בארות כאלה היו מצויות בכל בית) - סגולה ללמוד תורה.

2. התורה נמשלה למים, ומכיוון שכך נהגו בחג השבועות לשפוך מים זה על זה. ילדים וילדות וצעירים וצעירות מצטיידים בכלים שונים, ממלאים אותם מים מהבארות ומהברזים ושופכים על כל עובר ושב, ולא נמצא אדם שהקפיד על זה. מנהג קדמון הוא ואין מערערין עליו.

3. אחרי הצהרים מתאספים בבתי-הכנסת ובהרבה בתי פרטיים וקוראים ספר משלי, מגילת רות והאזהרות על תרי"ג המצוות של המשורר רבנו יצחק בר ראובן. הנאספים קוראים לפי התור בית בית משיר זה, ובהגיע התור לקרוא את הבית המתחיל "בסימנא טבא ובמזלא יאה" עומד אחד מהנוכחים ושופך על הקורא כד מלאה מים ומרטיב אותו מכף רגל ועד ראש. ומעניין, שלא רק ש"הנרטב" אינו מקפיד על זה, אלא שרבים מתחרים ביניהם לזכות בקריאת בית זה ועל ידי כך גם בהרטבה. אחרי כל הלימוד הנ"ל מסיימים בקריאת "עשרת הדברות" בתרגומו של ר' סעדיה גאון. בכמה מקומות היו באים גם נכבדים ערבים לשמוע את קריאת "עשרת הדברות" הללו והיו מקשיבים בתשומת לב וביראת-קודש.

4. לכבוד החג נוהגות האמהות להכין בשביל ילדיהן כעכים בצורות שונות: סולם, שני לוחות הברית, ועוד. לכל ילד סדרה שלמה שלו, ואומרים שהסולם זכר לעליית משה להר סיני, שני הלוחות זכר לתורה ועוד.

חזור לראש

ממנהגי חסידי חב"ד

1. בליל החג ערים כל הלילה ועוסקים באמירת "תיקון ליל שבועות". לפנות בוקר נלמד בציבור "מאמר" חסידות.

2. הארוחה החלבית היא אחרי תפילות הבוקר, ואילו בצהרים אוכלים ארוחת בשר.

חזור לראש

ממנהגי החסידים

1. הפיוטים "ובאו כולם בברית יחד, נעשה ונשמע אמרו כאחד" ו"עליונים ששו ותחתונים עלזו בקבלת יום זה עשרת הדברים" וכו' - שתי מנגינות חסידיות אלה מהוות שירה מרכזית ביממה של חג השבועות בין החסידים. לפני התפילה, אחרי התפילה, באמצע הלילה, לפנות בוקר, אחר הצהריים ולפנות ערב - בכל הזדמנות שרים שירים אלה ואחרים, ולעתים תוך כדי ריקוד.

2. במשך הלילה אומרים "תיקון ליל שבועות".

3. הפיוט "אקדמות מילין" נאמר לפני קריאת התורה בהתלהבות רבה.

4. אחרי תפילות הבוקר אוכלים ארוחת חלב ואחרי הפסקה - סעודה בשרית.

5. ה"שולחנות" של האדמו"רים גדושים בחג השבועות חסידים הבאים אף ממרחקים גדולים. במיוחד מפורסם הדוחק בשולחנו של האדמו"ר מגור בירושלים, שיום-השנה לפטירת אביו חל בחג השבועות, והמוני חסידיו עולים אליו לרגל לחוג אתו את היום הזה.

חזור לראש

ממנהגי יהדות מרוקו

1. בליל שבועות לומדים תורה כל הלילה כבהושענא-רבא (ראה לעיל). בתפילת שחרית, בעת הוצאת ספר-תורה, קוראים את "הכתובה" בין הקב"ה וכנסת-ישראל לרבי ישראל נג'ארא. היא נאמרת ברוב טעם ע"י השליח-ציבור, הנעזר ע"י הקהל, כבמנגינת הכתובה של חתן וכלה.

2. רבים נוהגים לשמור מצות אחדות מפסח, לפורר אותן בתוך חלב עם דבש ולטעום מזה לפני הסעודה, מיד לאחר התפילה. הטעם לכך, לפי שהתורה נמשלה לדבש וחלב, שנאמר: "דבש וחלב תחת לשונך" (שה"ש ד, יא).

3. אחרי הצהרים אומרים שני מיני אזהרות, "גדולות וקטנות".
הן נקראות כך ע"פ גודל בתי האזהרות, הכתובות בצורה שירית ובחרוזים. האזהרות הגדולות נכתבו בידי המשורר הגאון רבנו יצחק בן ראובן זצ"ל, בן זמנו של הרי"ף זצ"ל.
האזהרות הקטנות של רשב"ג נקראות רק אצל עדות מעטות, ביניהן יהודי מרוקו. קוראים את האזהרות בבית-הכנסת, ולפעמים גם בבתיים פרטיים, במנגינה יפה. כל אחד, בזה אחר זה קורא את "הבית" המגיע לו לפי התור, ואת השורה האחרונה של כל בית מסיימים ביחד. מי "שנפלו בו האזהרות" (כלומר, מי שיוצא לו לקרוא את הבית האחרון, המתחיל במלים "בסימנא טבא ובמזלא יאה...") זוכה למנה הגונה של מים קרים, וגם שאר הקהל, ובפרט הילדים, אינם שבים הביתה כלעומת שבאו, אלא זוכים להזיית מעט מים חיים עליהם, שכן התורה נמשלה למים.

4. אחר האזהרות קוראים מגילת רות. בבתי כנסת רבים נוהגים עד היום לתרגם את מגילת רות פסוק פסוק לשפה המדוברת.

5. בפרשת נשא, הנקראת על פי רוב אחרי שבועות, נוהגים לשנות את החלוקה של העליות, שלא כפי החלוקה שבחומש. בעליית הכהן קוראים

מתחילת הפרשה עד "זה קרבן נחשון בן-עמינדב", בעליית לוי קוראים "ביום השני", שלישי "ביום השלישי" וכן הלאה. שביעי קורא מ"ביום השביעי" עד סוף הפרשה.

[חזור לראש](#)

ממנהגי יהדות פרס (איראן)

1. היהודי הפרסי קורא לחג השבועות בשם "מודה גול" (שיבוש מ"מועד-גול", כלומר: חג הפרחים, משום שביום זה מקשטים את השולחנות בפרחים ריחניים). לסעודת החג מכינים דייסות מתוקות, כמו "חלוא-כורמא" - דייסת תמרים עשויה מסולת, תמרים, שמן וסוכר, או "חלואב ברנג" - דייסת אורז העשויה מאורז טחון, שמן, מים, סוכר ומיני תבלין.

2. בשוב בעל הבית מבית-הכנסת הוא מברך את אשתו בברכת: "צד סאל באין סאלאי כ'וב ברסי" (תזכי למאה שנים טובות כאלו).

והיא עונה: "שומא הם צד סאל באין סאלאי כוב ברסיד" (גם אתם, תזכו למאה שנים טובות כאלו).

לאחר הקידוש מברכים על פירות העונה המוצגים על השולחן, ולפני הגשת סעודת החג נשמעים שירה ופיוט מפי ראש המשפחה.

3. לאחר הסעודה הולך בעל הבית עם בניו הגדולים אל

ה"ישיבה", שנערכת אצל מי שמת עליו אחד מבני המשפחה, בייחוד אב או אם, או לבית-הכנסת. הלילה הזה מוקדש כולו ללימוד המובא בספר "קריאי מועד" ואשר כולל תחילה וסוף של כל פרשה וכל ספר מספרי נביאים וכתובים. מגילת רות קוראים בשלמותה. אחד ה"מולאים" מתחיל בקריאה, ואחריו קוראים יתר הנוכחים לפי התור, פרק פרק. אחרי קריאת התנ"ך קוראים ראשי פרקים מכל ששה סדרי המשנה, אדרא רבא וזוטא, ומסיימים בקריאת תהילים.

בין קריאת כל ספר וספר שבתהילים מגישים פירות ושכר לברכה, לעילוי נשמת הנפטר, ככלות כל הברכות קם ה"מולא" על רגליו ואתו המסובים, והוא אומר "השכבה" לעילוי נשמת הנפטר. לפני השכבה אומרים קדיש. לאחר סיום ה"ישיבה" מזדרז הקהל ללכת לבית-הכנסת, לתפילות החג. אין נעימה מיוחדת לתפילה זו, מלבד ל"כתובות" ול"אזהרות".

[חזור לראש](#)

ממנהגי יהדות ג'רבא

1. לפני עליית עשרת הדברות שרים את הפזמון "יום מעמד סיני" בנעימה מיוחדת. אח"כ אומרים את הקטע "מי האמין לשמועתנו, וזרוע ה' על-מי נגלתה". כך

חזה"מ, כולל איסור
נטילת הזקן (גם אם חל
ביום ששי), וזאת משום
שבחג זה אין ימי
חזה"מ כמו בפסח
ובסוכות, וכשעלו לרגל,
כשבית המקדש היה
קיים, לא יכלו להקריב
את נדריהם ונדבותיהם
אלא בצאת החג, כלומר
באסרו חג, כבפסח
ובסוכות, שבהם עשו
זאת בחזה"מ, שכן
נדרים ונדבות אינם
מחובת היום.

[חזור לראש](#)

עושים גם בעת קריאת
"עשרת הדברות"
בשבת "יתרו" ובשבת
"ואתחנן". בעת
הקריאה עומדים
השומעים על רגליהם.
עלייה זו נמכרת בחג
השבועות בדמים
יקרים.

2. בשני ימי חג
השבועות נוהגים לקרוא
ספר "משלי", "אזהרות"
ומגילת רות. מחלקים
2. כל ספר לשניים: ביום
הראשון קוראים את
מחצית ספר משלי,
מחצית האזהרות לר'
יצחק בר ראובן, מחצית
האזהרות לר' שלמה
אבן גבירול ואת מחצית
מגילת רות. ביום השני
משלימים את המחצית
השניה של כולם.
במחצית הראשונה של
האזהרות קוראים על
מצוות עשה ובשניה על
לא תעשה. יש
בתי-כנסת, שבהם
קוראים "עשרת
הדברות" בתרגום
מורחב מאוד, הכולל
דברי חז"ל רבים.
תרגום זה נאמר
בנעימה מיוחדת ע"י
יחידי סגולה, בעלי קול
ערב.

3. באסרו חג של
שבועות (בלבד) חלים
איסורי מלאכה של ימי

עולמך בי אמר לה הקב"ה העולם
ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה
שנאמר (משלי ג) ה' בחכמה יסד
ארץ וגו' למחר אני בא ליתן תורה
בסיני ואיני פותח תחלה אלא כך שנ'
(שמות כ) אנכי ה' אלהיך רבי
הושעיא אומר למה נקרא שמו אל"ף
שהוא מסכים מאלף שנאמר (תהלים
קה) דבר צוה לאלף דור:

ח ד"א למה ברכו ר' ברכיה ורבי
דוסתאי ורבי שמואל בר נחמן רבי
דוסתאי אומרים שאין לו בן זוג חד
בשבתא תרי תלתא ארבעתא חמשא
ערובתא שבתא לית לה בן זוג ר'
שמואל בר נחמן אמר שאינו נדחה
י"ט נדחה יוה"כ נדחה שבת אינה
נדחית תני ר"ש בן יוחאי אמרה
שבת לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע
לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג א"ל
הקב"ה כנסת ישראל היא בן זוגך
וכיון שעמדו ישראל לפני הר סיני
אמר להם הקדוש ברוך הוא זכרו
הדבר שאמרתי לשבת כנסת ישראל
היא בן זוגך היינו דבור (שמות כ)
זכור את יום השבת לקדשו:

ב רבי פנחס בשם ר' לוי אמר
בהבראם בה"א בראם (ישעיה סו)
ואת כל אלה ידי עשתה ויהיו כל
אלה נאם ה' ואל זה אביט אל עני
ונכה רוח וחרד על דברי אמר רבי
יהודה בשם רבי סימון לא בעמל
ולא ביגיעה ברא הקדוש ברוך הוא
את עולמו שנאמר ואת כל אלה ידי
עשתה רבי יודן אמר בזכות התורה
שנא' (ויקרא כז) אלה החוקים
והמשפטים והתורות אשר נתן ה'
בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד
משה רבי יהושע בר נחמיה אומר
בזכות השבטים שנא' (שמות א)
ואלה שמות וכתוב ויהיו כל אלה
נאם ה':

ד בראשית ברא אלהים ששה דברים
קדמו לבריאת העולם יש מהן
שנבראו ויש מהן שעלו במחשבה
להבראות התורה והכסא הכבוד
נבראו תורה מנין שנאמר (משלי ח)
ה' קנני ראשית דרכו כסא הכבוד
מנין דכתיב (תהלים צג) נכון כסאך
מאז וגו' האבות וישראל ובית
המקדש ושמו של משיח עלו

שבועות במדרש ובאגדה

מדרש רבה בראשית, א'

י רבי יונה בשם ר' לוי אמר למה
נברא העולם בב' אלא מה ב' זה
סתום מכל צדדיו ופתוח מלפניו כך
אין לך רשות לומר מה למטה מה
למעלה מה לפנים מה לאחור אלא
מיום שנברא העולם ולהבא בר
קפרא אמר (דברים ד) כי שאל נא
לימים ראשונים אשר היו לפניך למן
היום שנבראו אתה דורש ואי אתה
דורש לפנים מכאן (שם) ולמקצה
השמים ועד קצה השמים אתה דורש
וחוקר ואי אתה חוקר לפנים מכאן
דרש רבי יהודה בן פזי במעשה
בראשית בהדיה דבר קפרא למה
נברא העולם בב' להודיעך שהן שני
עולמים העוה"ז והעוה"ב ד"א ולמה
בב' שהוא לשון ברכה ולמה לא
באל"ף שהוא לשון ארירה ד"א למה
לא באל"ף שלא ליתן פתחון פה
לאפיקורסין לומר היאך העולם יכול
לעמוד שהוא נברא בלשון ארירה
אלא אמר הקדוש ברוך הוא הרי אני
בורא אותו בלשון ברכה והלואי
יעמוד ד"א למה בב' אלא מה ב' זה
יש לו שני עוקצין אחד מלמעלה
ואחד מלמטה מאחוריו אומרים לב'
מי בראך והוא מראה בעוקצו
מלמעלה ואמר זה שלמעלה בראני
ומה שמו והוא מראה להן בעוקצו
של אחריו ואומר ה' שמו א"ר
אלעזר בר חנינא בשם ר' אחא
עשרים וששה דורות היתה האל"ף
קורא תגר לפני כסאו של הקדוש
ברוך הוא אמרה לפניו רבש"ע אני
ראשון של אותיות ולא בראת

זו משנה דגן זו תלמוד תירוש זה
אגדה:

מדרש רבה פרשת ויצא, סח

יב ויחלום והנה סולם אמר ר' אבהו דברי חלומות לא מעלין ולא מורדין חד בר נש אזל לגבי רבי יוסי בר חלפתא אמר ליה חמית בחלמי אמרין לי אזל סב פועליא דאבוך מן קפודקיא א"ל ואזל אבוך לקפודקיא מן יומיה א"ל לא א"ל זיל מני כ' שריי בכרסא דביתך את משכח ליה א"ל לית בהון כ' א"ל ואי לית בהון כ' מני מן ראשיהון לסופיהון ומן סופיהון לראשיהון ואת משכח אזל מנא ואשכח כן ומנין יליף לה ר' יוסי בר חלפתא מן קפודקיא תני בר קפרא לית חלום שאין לו פתרון והנה סולם זה הכבש מוצב ארצה זה מזבח (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי וראשו מגיע השמימה אלו הקרבנות שריחן עולה לשמים והנה מלאכי אלהים אלו כהנים גדולים עולין ויורדין בו שהם עולים ויורדים בכבש והנה ה' נצב על (עמוס ט) ראיתי את ה' נצב על המזבח רבנן פתרין ליה בסיני ויחלום והנה סולם זה סיני מוצב ארצה (שמות יט) ויתיצבו בתחתית ההר וראשו מגיע השמימה (דברים ד) וההר בוער באש עד לב השמים ד"א והנה סולם זה סיני אותיות דדין הוא אותיות דדין והנה מלאכי אלהים על שם (תהלים סח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן ולמדנו לנביאים שנקראו מלאכים דכתיב (חגי א) ויאמר חגי מלאך ה' במלאכות ה' לעם והנה מלאכי אלהים זה משה ואהרן עולים (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים ויורדים זה משה (שם) וירד משה והנה ה' נצב עליו (שם) וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר רבי שלמוני בשם ריש לקיש אמר תרכוסא של ג' רגלים הראה לו רבי יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר את הוא רגל שלישי הוא דעתיה דר"י דסכנין בשם ר' לוי אמר (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו מה החבל הזה פחות מג' אין מפקיעין אותו כך האבות אין פחות מג' ר' ברכיה אמר עולם ושליש עולם הראה לו עולים

ט ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה ר' פנחס משום רבי חלקיה מי אמר מי דבר אין כתיב כאן אלא מי מלל רמזו שהוא מוליד למאה שנה מנין מל"ל ר' פנחס אמר קומתו של אברהם אבינו היתה יבשה ונעשה מלילות היניקה בנים שרה היניקה בן אין כתיב כאן אמנו שרה היתה צנועה יותר מדאי אמר לה אבינו אברהם אין זו שעת הצניעות אלא גלי את דדיך כדי שידעו הכל שהתחיל הקדוש ברוך הוא לעשות נסים גלתי את דדיה והיו נובעות חלב כשני מעינות והיו מטרוניות באות ומניקות את בניהם ממנה והיו אומרות אין אנו כדי להניק את בנינו מחלבה של צדקת רבנן ורבי אחא רבנן אמרי כל מי שבא לשם שמים נעשה ירא שמים רבי אחא אמר אף מי שלא בא לשם שמים ניתן לו ממשלה בעוה"ז כיון שהפליגו עצמן בסיני ולא קבלו את התורה נטלה מהם אותה הממשלה:

מדרש רבה פרשת תולדות,

סג

ג ויתן לך יתן ויחזור ויתן לך יתן לך ברכות ויתן לך כבישן יתן לך שלך ויתן לך של אביך יתן לך שלך ויתן לך של אחיך רבי אחא אמר יתן לך ויתן לך אלהותא אימתי לכשתצטרך לה הה"ד (שופטים טו) ויאמר ה' אלהים זכרני נא וחזקני נא אמר לפניו רבון העולמים הוי זוכר לי אותה הברכה שברכני אבא יתן לך ויתן לך אלהותא מטל השמים זה המן שנאמר (שמות טז) ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ומשמני הארץ זה הבאר שהיתה מעלה להם מיני דגים שמנים יותר מדאי ומשמני הארץ אלו הקרבנות כדכתיב (תהלים סו) עולות מחים אעלה לך ורב דגן אלו הבחורים דכתיב (זכריה ט) כי מה טובו ומה יפיו דגן בחורים ותירוש אלו הבתולות דכתיב (שם) ותירוש ינובב בתולות ד"א מטל השמים זו ציון שנאמר (תהלים קלב) כטל חרמון שיורד על הררי ציון ומשמני הארץ אלו הקרבנות דגן אלו הבכורים תירוש אלו הנסכים ד"א מטל השמים זו מקרא ומשמני הארץ

במחשבה להבראות האבות מנין שנאמר (הושע ט) כענבים במדבר וגו' ישראל מנין שנא' (תהלים עד) זכור עדתך קנית קדם בהמ"ק מנין שנאמר (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון וגו' שמו של משיח מנין שנאמר (תהלים עב) יהי שמו לעולם וגו' רבי אבהו ברבי זעירא אמר אף התשובה שנאמר (שם צ) בטרם הרים יולדו ואותה השעה תשב אנוש עד דכא וגו' אבל איני יודע איזה מהם קודם אם התורה קדמה לכסא הכבוד ואם כסא הכבוד קודם לתורה א"ר אבא בר כהנא התורה קדמה לכסא הכבוד שנאמר (משלי ח) ה' קנני ראשית דרכו וגו' קודם לאותו שכתוב בו (תהלים צג) נכון כסאך מאז ר' הונא ור' ירמיה בשם רבי שמואל בר ר' יצחק אמרו מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר משל למלך שהיה נשוי למטרונה אחת ולא היה לו ממנה בן פעם אחת נמצא המלך עובר בשוק אמר טלו מילנין וקלמין זו לבני והיו הכל אומרין בן אין לו והוא אומר טלו מילנין וקלמין זו לבני והיו הכל אומרין בן אין לו והוא אומר טלו אלולי שצפה המלך שהוא עתיד להעמיד ממנה בן לא היה אומר טלו מילנין וקלמין לבני כך אילולי שצפה הקב"ה שאחר כ"ו דורות ישראל עתידין לקבל את התורה לא היה כותב בתורה צו את בני ישראל דבר אל בני ישראל א"ר בנאי העולם ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה שנאמר (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ וגו' רבי ברכיה אמר בזכות משה שנאמר (דברים לג) וירא ראשית לו ר' הונא בשם ר' מתנה אמר בזכות ג' דברים נברא העולם בזכות חלה ובזכות מעשרות ובזכות בכורים ומה טעם בראשית ברא אלהים ואין ראשית אלא חלה שנאמר (במדבר טו) ראשית עריסותיכם ואין ראשית אלא מעשרות היך דאת אמר (דברים יח) ראשית דגנך ואין ראשית אלא בכורים שנאמר (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך וגו':

מדרש רבה פרשת וירא, מח

אין פחות משנים ויורדים שנים ומנין שהמלאך שלישו של עולם שנאמר (דניאל י) וגויתו כתרשיש ופניו כמראה ברק ועיניו כלפידי אש וזרועותיו ומרגלותיו כעין נחושת קלל ר' חייא ורבי ינאי חד אמר עולים ויורדין בסולם וחד אמר עולים ויורדים ביעקב מאן דאמר עולים ויורדים בסולם ניהא ומאן דאמר עולים ויורדים ביעקב מעלים ומורידים בו אפיזם בו קפזים בו שונטים בו שנאמר (ישעיה מט) ישראל אשר בכ אתפאר את הוא שאיקונין שלך חקוקה למעלה עולים למעלה ורואים איקונין שלו ויורדים למטה ומוצאים אותו ישן משל למלך שהיה יושב ודן עולים לבסילקי ומוצאים אותו דן ויוצאין בפרווד ומוצאים אותו ישן ד"א למעלן כל מי שהוא אומר זכותו עולה חובתו יורד למטן כל מי שהוא אומר זכותו יורד חובתו עולה ד"א עולים ויורדים בו עולים אתם שליוו אותו בארץ ישראל יורדים אלו שליוו אותו בחוצה לארץ ר' לוי בשם ר' שמואל בר נחמן אמר מלאכי השרת ע"י שגלו מסטורין של הקב"ה נדחו ממחיצתן קל"ה שנה ר' תנחומא הוה מפיק לישנא קלא א"ר חמא בר חנינא על ידי שנתגאו ואמרו כי משחיתים אנחנו את המקום הזה היכן חזרו כאן עולים ויורדים עולים ואח"כ יורדים:

ט ר' יוחנן פתר לה בסיני וירא והנה באר זה סיני והנה שם שלשה כהנים לויים וישראלים כי מן הבאר היא שמשם שמעו עשרת הדברות והאבן גדולה זו שכינה ונאספו שמה כל העדרים ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו אמר משום ר' שמואל שאילו היו ישראל חסרים עוד אחד לא היו מקבלים את התורה וגללו את האבן שמשם היו שומעים את הקול ושמעו עשרת הדברות והשיבו את האבן (שמות כ) אתם ראיתם כי מן השמים דברתי וגו':

מדרש רבה פרשת ויחי, צו

כ ותשב באיתן קשתו זו עכסילו שהוא עושה במזל קשת א"ר יוחנן

מי גרם לך להדחות מן האתנים קשיות שנתקשת עם אדנותך א"ר שמואל בר נחמן נמתחה הקשת וחזרה הה"ד ותשב באיתן קשתו קשיותו ויפוזו זרועי ידיו אמר יצחק נתפזרו זרעו ויצא לו דרך צפרניו מידי אביר יעקב ר' הונא בשם רב מתנה איקונין של אביו ראה וצינן דמו רבי מנחמא בשם רבי אמי איקונין של אמו ראה וצינן דמו משם רועה אבן ישראל אבן ישראל ראה וצינן דמו מי עשה כן מאל אביך מעל זו אזכרות שבבעל רובצת תחת זו בית שאן בבית השריי ברכות שדים ורחם רבי לולייאני בן טורין משם רבי יצחק בולד בהמה ברכו אמרת צא וראה איזו הוא שדדיה במקום רחמה ואי אתה מוצא אלא בבהמה ר' אבא בר זוטרא אמר בוא וראה עד היכן חיבב אבינו יעקב את רחל אפילו בשעה שבא לברך את בנה עשאו טפילה לה ברכות שדים ורחם יתברכון דדיא דהכין אונקין ומעיא דהכין אפיקו ברכות אביך על מלמדי ועל מעבדני עד תאות גבעות עולם מה שנתאוו גבעות עולם תהיין לראש יוסף הכא את אמר תהיין ולהלן את אמר תבואתה רבי אבא בר כהנא אמר תבואתה תאכל בעוה"ז והקרן קיימת לך לעוה"ב ולקדקד נזיר אחיו שרחקו אותו אחיו ועשו אותו נזיר א"ר יצחק מגדלאה את הוא כליליהון דאחוך רבי לוי אמר נזיר ממש היה דא"ר לוי כל שתיים ועשרים שנה שלא ראה אחיו לא טעם טעם יין אף הם לא טעמו יין עד שראו אותו הה"ד (בראשית מד) וישתו וישכרו עמו עמו שתו חוץ ממנו לא שתו. פרשה צט א (תהלים סח) למה תרצדון הרים גבנונים ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא רבי יוסי הגלילי פתר קרא בהרים בשעה שבא הקב"ה ליתן תורה בסיני היו ההרים רצים ומדיינים אלו עם אלו זה אומר עלי התורה ניתנת וזה אומר עלי התורה ניתנת תבור בא מבית אלים וכרמל מאספמיא הה"ד (ירמיה מו) חי אני נאם ה' וגו' כי כתבור בהרים זה אומר אני נקראתי וזה אומר אני נקראתי אמר הקדוש ברוך הוא למה תרצדון הרים וגו' כולכם הרים אלא כולכם גבנונים

היך מד"א (ויקרא כא) או גבן או דק כולכם נעשה עבודת כוכבים על ראשיכם אבל סיני שלא נעשה עבודת כוכבים עליו (תהלים סח) הדר חמד אלהים לשבתו (שמות יט) וירד ה' על הר סיני אף על פי כן אף ה' ישכון לנצח בבית עולמים רבי עקיבא פתר קרא בשבטים בשעה שאמר שלמה לבנות ב"ה היו השבטים רצים ומדיינים אלו עם אלו זה אומר בתחומי יבנה וזה אומר בתחומי יבנה אמר להם הקב"ה שבטים למה תרצדון כולכם שבטים כולכם צדיקים אלא גבנונים מהו גבנונים גנבים כולכם הייתם שותפין במכירתו של יוסף אבל בנימין שלא נשתתף במכירתו של יוסף (תהלים סח) הדר חמד אלהים לשבתו וכן אתה מוצא שקודם לארבע מאות ושבעים שנה בני קרח מתנבאין עליה שהיא עתידה להיות בתוך חלקו של בנימין הה"ד (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי וכן הוא אומר (שם קלב) הנה שמענוה באפרתה וגו' ר' יהודה אומר ביהמ"ק נבנה בתוך חלקו של יהודה דכתיב (שמואל א יז) אפרתי מבית לחם יהודה רבי שמעון אומר בתוך של מי שמתה באפרתה ומי מתה באפרתה רחל יכול בתוך חלקו של יוסף שהוא מבניה ת"ל (תהלים קלב) מצאנוה בשדי יער בתוך חלקו של מי שנמשל כחית היער ומי נמשל כחית היער בנימין דכתיב בנימין זאב יטרף:

מדרש רבה פרשת שמות, א

ותפתח ותראהו ותרא לא נאמר אלא ותראהו אמר רבי יוסי בר חנינא שראתה עמו שכינה (כלומר: ותראהו לשכינה עם הילד). והנה נער בוכה קרי לה נער וקרי לה ילד תני הוא ילד וקולו כנער דברי רבי יהודה אמר לו רבי נחמיה אם כן עשיתו בעל מום למשה רבנו עליו השלום אלא מלמד שעשתה לו אמו חופת נעורים בתבה. בוכה היה בוכה ואומר שמא לא אזכה ואראה אחותי הממתנת לי דבר אחר והנה נער בוכה ילד היה ומנהגו כנער בא גבריאל והכה למשה כדי שיבכה ותתמלא עליו רחמים. ותחמול עליו

כיון שראתה אותו בוכה חמלה עליו. ותאמר מילדי העברים זה מנין הכירה בו אמר רבי יוסי בר רבי חנינא שראתה אותו מהול זה מהו זה זה נופל ליאור ואין אחר נופל ליאור כיון שהפילו משה ליאור בטלה הגזרה כהיא דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב (ישעיה ה, יט) וכי יאמרו אליכם דרשו אל האובות ואל הידעונים המצפצפים והמהגים צופין ואינן יודעין מה צופין הוגין ואינן יודעין מה הוגין ראו שמושיען של ישראל במים הוא נדון עמדו וגזרו (שמות א, כב) כל הבן הילוד כיון שהושלך משה למים אמרו כבר מושלך מושיען במים מיד בטלו הגזרה והם אינם יודעים שעל מי מריבה הוא לוקה כהיא דאמר רבי יוסי בר חנינא מאי דכתיב (במדבר כ, יג) המה מי מריבה המה ראו אצטגניני פרעה וטעו הינו דקאמר (שם יא, כא) שש מאות אלף רגלי העם וגו' אמר להם משה לישראל בשבילי נצלתם כולכם רבי חנינא בר פפא אמר אותו היום עשרים ואחד בניסן היה אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים מי שעתידי לומר שירה על הים ביום זה ילקה במים ביום זה אמר רבי אחא בר חנינא אותו היום ששה בסיון היה אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא מי שעתידי לקבל תורה מהר סיני ביום זה ילקה ביום זה איתבון בשבעה באדר נולד משה על דעתה דמאן דאמר בששה בסיון נשלך ליאור ניחא שמשבעה באדר עד ששה בסיון יש שלשה חדשים שנטמן אלא למאן דאמר בעשרים ואחד בניסן לא ניחא ולית תברא אותה שנה מעוברת היתה רובו של ראשון ורובו של אחרון וחודש האמצעי שלם חשב להו תלתא ירחי:

ויבא אל הר האלהים חורבה חמשה שמות יש לו הר האלהים הר בשן הר גבנונים הר חורב הר סיני הר האלהים ששם קבלו ישראל אלהותו של הקדוש ברוך הוא הר בשן שכל מה שאוכל אדם בשניו בזכות התורה שניתנה בהר וכן הוא אומר (ויקרא כו, ג-ד) אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם הר גבנונים

נקי כגבינה נקיים מכל מום הר חורב שממנו נטלו סנהדרין רשות להרוג בחרב ורבי שמואל בר נחמן אמר שמשם נטלו עובדי גלולים איפופסין שלהם שנאמר (ישעיה ס, יב) והגוים חרב יחרבו מחורב יחרבו הר סיני שממנו ירדה שנאה לעובדי כוכבים:

וירא מלאך ה' אליו הדא הוא דכתיב (שיר ה, ב) אני ישנה ולבי ער אני ישינה מן המצות ולבי ער לעשותן (שם שם, שם) תמתי בסיני שנתממו עמי בסיני ואמרו (שמות כד, ז) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע אמר רבי ינאי מה התאומים הללו אם חשש אחד בראשו חבירו מרגיש כן אמר הקדוש ברוך הוא כביכול (תהלים צא, טו) עמו אנכי בצרה.

ויקרא מלאך אלהים אל הגר אמר רבי סימון בקשו מלאכי השרת לקטרגו אמרו לפניו רבון העולמים אדם שעתידי להמית בניך בצמא אתה מעלה לו את הבאר נאה להעלות לששים רבוא שהן עתידין לומר לפניך (שמות טו, ב) זה אלי ואנוהו אמר להם עכשיו צדיק הוא או רשע אמרו לפניו צדיק הוא אמר להם איני דן את האדם אלא בשעתו לכך כתיב (איוב יא, יא) וירא און ולא יתבונן וכן כשהיו ישראל במצרים ראה הקדוש ברוך הוא מה שעתידין לעשות הדא הוא דכתיב ויאמר ה' ראה ראיתי ראיתי לא נאמר אלא ראה ראיתי אמר לו הקדוש ברוך הוא משה אתה רואה ראייה אחת ואני רואה שתי ראיות אתה רואה אותן באין לסיני ומקבלין תורתך ואני רואה אותן מקבלין תורתך זהו ראה ראיתי זו ראיית מעשה העגל שנאמר (שמות לב, ט) ראיתי את העם הזה כשאבא לסיני ליתן להם את התורה אני יורד בטטראמולי שלי שהן מתבוננים בי ושומטים אחד מהן ומכעיסים אותי בו אף על פי כן איני דנם לפי המעשים העתידין לעשות אלא לפי הענין דהשתא כי שמעתי את צעקתם אף על פי שידעתי מכאוביו שעתידים לעשות הוי ראה ראיתי מהו כי ידעתי את מכאוביו יודע אני כמה עתידים להכאיבני במדבר כמה

דתימא (תהלים עח, מ) כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו בישימון ואף על פי כן איני נמנע מלגאלם אמר רבי שמואל בר נחמן הדבר הזה שפט עתניאל בן קנז לפני הקדוש ברוך הוא אמר לפניו רבון העולם כך הבטחת את משה בין עושין רצונך בין לא עושין רצונך אתה גואלם שנאמר (שופטים ג, י) ותהי עליו רוח ה' וישפוט את ישראל לכך כתיב כי ידעתי את מכאוביו אף על פי כן אני גואלם:

דבר אחר וילך משה לא היה צריך לומר אלא וישב משה אלא אמרו רבותינו בתחלה הלך אצל פרעה בשליחותו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך וישב אל יתר חותנו שכך אמר לו הקדוש ברוך הוא אם יאמר לך יתרו כלום מן השבועה אמור לו בעל השבועה התיר אותי מן נדרי לכך וילך משה ואחר כך וישב אל יתר חותנו בנו של רבי חייא הגדול אמר לא הלך אצל פרעה עד שהתיר לו יתרו את נדרו ואם תאמר למה נאמר וילך משה להיכן הלך שהלך ליטול אשתו ובניו אמר לו יתרו להיכן אתה מוליכן אמר לו למצרים אמר לו אותם שהם במצרים מבקשין לצאת ואת מוליכן אמר לו למחר הן עתידין לצאת ולעמוד על הר סיני לשמוע מפי הקדוש ברוך הוא (שם כ, ב) אנכי ה' אלהיך ובני לא ישמעו כמו הם מיד ויאמר יתרו למשה לך לשלום אמר לו לך לשלום ותכנס לשלום ותבא לשלום:

סנהדרין ק"א ע"א

שנו רבותינו: הקורא פסוק של שירי־השירים ועושה אותו במין ומד, והקורא פסוק בבית־משתאות בלא זמנו מביא רעה לעולם, מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני הקדוש־ברוך־הוא ואומרת לפניו: רבוננו־של־עולם. עשאוני בניך ככינור שמנגנים בו לצים, אמד לה: בתי, בשעה שאוכלין ושותין במה יתעסקו? אמרה לפניו: רבשיע, אם בעלי

מקרא הם יעסקו בתודה ובנביאים ובכתובים, אם בעלי־משנה הם יעסקו במשנה, ההלכות ובהנחת, ואם בעלי־תלמוד הם יעסקו בהלכות־פסח בפסח, בהלכות־עצרת בעצרת, בהלכות חג בחג

ראש השנה ט"ז ע"א

תניא, אמר רבי יהודה משום ר' עקיבא: מפני מה אמרה תורה: הביאו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא, אמר הקדוש ברוך הוא: הקריבו לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות. ומפני מה אמרה תורה: הביאו שתי הלחם בעצרת? מפני שעצרת זמן פירות אילן הוא, אמר הקב"ה: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות שבאילן. ומפני מה אמרה תורה: נסכו לפני מים בחג? מפני שהחג זמן נשמי שנה, אמר הקב"ה: נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה. ואמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות זכרונות ושופרות בראש השנה, מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה, ובמה? - בשופר.

ראש השנה כ"ב ע"ב

בראשונה היו מקלין עדות החדש מכל אדם. משקלקלו הביתוסים התקינו, שלא יהי מקבלים אלא מן המכירים. מה קלקול קלקלו הביתוסים? פעם אתה בקשו ביתוסים להטעות את הכחמים, לפי שאין ביתוסים מודים שתהא עצרת אלא באחד בשבת. שכרו שני בני אדם בארבע מאות זוז, אחד משלנו ואחד משלהם. שלהם העיד עדותו ויצא. שלנו - אמרו לו: אמור, כיצד ראית את הלבנה? אמר להם: עולה הייתי במעלה־אדומים, וראיתו שהוא רבוץ בין שני סלעים, ראשו דומה לעגל, אזניו דומות לגדי, קרניו דומות לצבי וזנבו מונחת לו בין ירכותיו. הצצתי בו ונרגעתי ונפלתי לאחוריי. ואם אין אתם מאמינים לי

הרי מאתים זוז צרורים לי בפונדתי...

אמרו לו; מי הזקיקך לכך? אמר לתם: שמעתי שבקשו ביתוסים להטעות את חכמים, אמרתי: אלך אני ואודיע לחם, שמא יבאו בני־אדם שאינם מהוגנים ויטעו את החכמים. אמדו לו: מאתים זוז נתונים לך במתנה, והשוכרך יבא וימתח על העמוד. באותה שעה התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירים.

ביצה ט"ו ע"ב

תניא, רבי אליעזר אומר: אין לו לאדם ביום טוב אלא אוכל ושותת ואו יושב ושונה. רבי יהושע אמר: חלקהו — חציו לאכילה ושתייה וחציו לבית המדרש. אמר ר' יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו. כתוב אחד אומר •עצרת לה' אלהיך'... וכתוב אחד אומר: עצרת תהיה לכם, הא כיצד? רבי אליעזר סב: או כולו לה' או כולו לכם; ורבי יהושע סבר: הלקהו — חציו לה' וחציו לכם

ילקוט שמעוני פרשת אמור

אתה מוצא שלש שמחות כתוב בחג: ושמחת בהגך. והיית אך שמח, ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים אבל בפסח אין אתה מוצא שכתוב בו אפילו שמחה אתה. למה? שבפסח התבואה נידונית ואין אדם יודע אם עושה השנה תבואה ואם אינה עושה. וכן אתה מוצא, שאין כתוב בעצרת אלא שמתה אתה. ולמה? מפני שהתבואה נכנסת בפנים. ומת טעם אין כתוב בה שתי שמחות? מפני שבירות האילן נידונים. אבל בחג שהתבואה ופירות האילן בפנים, לפיכך כתוב בו שלש שמחות.

כתובות ק"ה ע"ב

כל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב בכורים.

ברכות ס"ג ע"ב

ועוד פתח ר' יהודה בכבוד התורה ודרש: הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם - וכי אותו היום

התנה תורה לישראל? והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה? אלא ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שניתנה בהר סיני

ספרי

"ה' בא מסיני" - כשנגלה הקב"ה ליתן תורה לעם ישראל לא בלשון אחד נגלה, אלא בארבע לשונות "ה' מסיני בא" - זו לשון עברי, "וזרה משעיר למו" - זה לשון רומי, "הופיע מהר פארן" - זה לשון ערבי, "ואתה מרבבות קודש" - זה לשון ארמי

מגילת תענית

ואיזה חג זה יום טוב העצרת והלא לא נצרכו לכתב כל הימים הטובים שבמגלה אלא שהיו דנין כנגד בייתוסים שהיו אומרים אין עצרת אלא לאחר השבת שנאמר וספרתם לכם ממחרת השבת. אמרו להם חכמים שבת בראשית קרויה שבת ויום טוב קרוי שבת שנאמר ביום הראשון שבתון ויום הכפורים קרוי שבת שנאמר תשבתו שבתכם והכל קרוי שבת שנאמר מלבד שבתות יי ואומר שבע שבתות תמימות תהיינה ועוד כתיב שבעה שבועות תספר לך. ואומר וחג שבועות תעשה לך בכורי קציר חטים. וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה ליי בשבועותיכם. ועוד כתיב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם. ואומר תספרו חמשים יום. לא תהיה ספירתך חמשים ואם כן נמצאת כי פעמים חמשים ואחד פעמים חמשים ושנים עד חמשים וששה. ועוד כתוב אחד אומר שבעת ימים מצות תאכלו וכתוב ששת ימים תאכל מצות היאך נתקומו שניהם אלא שבעה בישן וששה בחדש ואם תאמר אחר השבת הונף העומר אינן ששה בחדש. אמר חד ביתוסא לרבן יוחנן בן זכאי משה אוהב היה את ישראל והיה יודע שעצרת אינה אלא יום אחד וקבעה להם אחר השבת שיהיו נחים שני ימים זה אחר זה נטפל לו רבן יוחנן בן זכאי ואמר לו אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע אם משה אוהבן היה מפני מה עכבן במדבר ארבעים שנה אמר לו הרי

אתה משחק בנו אמר לו שוטה שבעולם לא תהא תורה שלמה שלנו כשיחה בטלה שלכם. אמר לו בכך אתה מוציאני אמר לו לאו כתוב אחד ואמר שבע שבתות תמימות תהיינה וכתוב אחד ואמר תספרו חמשים יום הא כיצד חל להיות יום טוב בשבת מונין שבע שבתות חל להיות אחר השבת מונין חמשים יום וכשאתה קורא וספרתם לכם ממחרת השבת ממחרת יום טוב הראשון של פסח. ורבי אליעזר אומר אינו צריך הרי הוא אומר תספר לך מהחל הספירה התלויה בבית דין יצאתה שבת בראשית שספירתה בכל אדם. רבי יהושע אומר אמרה תורה מנה ימים וקדש ראש חדש מנה ימים וקדש עצרת מה ראש חדש סמוך לביאתו נכר אף עצרת סמוך לביאתה נכרת וכו'. רבי ישמעאל אומר אמרה תורה הבא עמר בפסח והבא שתי הלחם בעצרת מה להלן רגל אף כאן רגל. רבי יהודה בן בתירה אומר נאמר שבת למטה ונאמר שבת למעלה מה להלן רגל ותחלת רגל בסמוך לו אף כאן כן. רבי יהודה אומר כתוב אחד אומר ממחרת השבת וכתוב אחד אומר ממחרת הפסח מה ממחרת שנאמר להלן מאחר יום הראשון של פסח אף ממחרת שנאמר כאן ממחרת יום טוב הראשון של פסח.

מדרש תהילים מזמור י"ח

[יג] דבר אחר ותגעש ותרעש הארץ. את מוצא בשעה שעלה משה למרום ונשתהה ועשו ישראל את העגל, נזדווגו לו חמשה מלאכי חבלה, מיד נתירא משה והתחיל להתפלל על ישראל, והשיב את האף מישראל, ואח"כ ירד, שנאמר ויפן וירד משה (שמות לב טו), מהו ויפן, אמר ר' יצחק לא זו משם עד שפינה כל פנים של זעם, וזהו שכתוב בספר תילים ותגעש ותרעש הארץ, עלה עשן באפו, ואימתי ויט שמים וירד (תהלים יח י), ויפן וירד משה מן ההר (שמות לב טו), מחג השבועות עד שבעה עשר בתמוז. כתוב אחד אומר מן השמים השמייעך את קולו (דברים ד לו), וכתוב אחד אומר כי מן השמים דברתי עמכם (שמות כ

יט), וכתוב אחד ואמר ויט שמים וירד, ובא השלישי והכריע ביניהם, מן השמים השמייעך, אימתי ויט שמים וירד.

מדרש אגדה במדבר פרק כ"ח

כן] וביום הביכורים זה חג שבועות שבו מקריבים שתי הלחם של חמץ מן החטים חדשים: בשבעותיכם. הוא חג שבועות: פרים בני בקר. מכאן כל מקום שכתוב פר הוא כנגד אברהם, שנא' ואל הבקר רץ אברהם (בראשית י"ח ז): איל כנגד יצחק, שנאמר וילך אברהם ויקח את האיל וגו' (שם כ"ב י"ג): כבשים כנגד יעקב, שנאמר והכבשים הפריד יעקב (שם ל' מ'): שעיר עזים אחד כנגד יוסף לכפר על מכירתו, שנאמר בו ויקחו [את כתונת יוסף וישחטו] שעיר עזים (שם לו לא): ולמה לא נאמר שעיר חטאת בחג השבועות לפי שהוא יום מתן תורה והתורה היא מקפרת כקרבן, לכך לא נאמר בו חטאת הכפורים: י"ג פרים. אתה מוצא ששבעים פרים היו מקריבים ביום חג הסוכות, ביום ראשון י"ג, ובשני י"ב, ובשלישי י"א, וברביעי י', ובחמישי ט', ובששי ח', ובשביעי ז', נמצאו הכל שבעים, והוא כנגד אמות העולם שהם שבעים אמות, כדי שיצילנו השם מידם ויכלו מן העולם, לפיכך מתמעטים והולכים: ארבעה עשר כבשים כנגד י"ד בני יעקב בני יעקב שנים עשר, ומנשה ואפרים שנים הרי ארבעה עשר, כי אפרים ומנשה נקראו על שמו, שנאמר לי הם (בראשית מח ה): והם לא היו פוחתים והולכים, אלא כשם שהיו י"ד בראשון, כך היו בכל יום י"ד, ללמדך שהם היו חזקים וקיימים לעולם, ועולה חשבונם צ"ח לכפר על צ"ח קללות שבתורת כהנים, והוא בכי תבוא אל הארץ: בשני ונסכייהם מ' יתירה, בששי ונסכייה י' יתירה, ובשביעי כמשפטם מ"ם יתירה הרי מים, מכאן רמז לניסוך המים מן התורה, לפי שבזכות ניסוך המים יהיו מתברכים לכם המים שיהיה גשמי ברכה. ולמה בששי היה סימן של מים, לפי שביום

הששי ניתנת התורה שנמשלה למים, שנאמר הוי כל צמא לכו למים (ישעיה נה א): ד"א לפי שביום שני היה חילוק המים. וביום ששי לבראית עולם ירדו גשמים:

פסיקתא זוטרא שמות פרק י"ט

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) שמות פרק יט ד"ה י ויאמר ה'

ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר. זה יום רביעי לחדש, ומחר זה יום חמישי לחדש, ובהשכמת יום ששי בנה מזבח, זו דברי המכילתא, ועיינתי אני במס' שבת בפ' אמר ר' עקיבא בברייתא תנו רבנן בששי בחודש ניתנו עשרת הדברים לישראל, ר' יוסי אומר בשבעה בו, אמר רבא דכולי עלמא בראש חדש אתו למדבר סיני כתוב הכא ביום הזה, וכתוב החדש הזה לכם (שמות יב ב), מה להלן ראש חדש, אף כאן ראש חדש, ודכולי עלמא בשבת נתנה תורה לישראל, כתיב הכא זכור את יום השבת לקדשו (שמות כ ז), וכתוב התם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים (שם יג ג), מה להלן בעיצומו של יום, אף כאן נמי בעיצומו של יום, כי פליגי בקביעה דירחא, ר' יוסי סבר בחד בשבא איקבע ירחא, ורבנן סברי בתרי בשבא איקבע ירחי, ואע"פ שר' יוסי נימוקו עמו, ואמר יום אחד הוסיף משה מדעתו, לא עמדה הלכה כמותו, אלא לפי שאמר בשבעה בו והוצרך לומר יום אחד הוסיף, וקרא לא דייק כוותיה, מ"מ נראין הדברים כרבנן שאמרו בשני בשבת הוקבע ראש חדש סיון כמו שכתבנו למעלה, שר"ח ניסן הוקבע יום ו', ור"ח אייר יום ז' ויום א', וביום ראשון באו למדבר סיני ואכלו את המן חמשה ימים קודם לשבת, שנאמר ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו (שמות טז כו), לפי שהיה מדבר אליהם ביום ראשון על ירידת המן, אמר להם ששת ימים, כלומר ששת ימי שבת, אבל הוא עד הבקר לא נמצא שנאמר ובקר וראיתם את כבוד ה' (שם שם

ז), וראש חודש סיון הוקבע בשני בשבת כרבנן, ובו ביום באו במדבר סיני, אותו היום היו טרודים מן הדרך ולא אמר להם כלום, ביום שני שהוא שלישי בשבת אמר להם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, ברביעי בשבת אמר להם מצות הגבלה, בחמישי עשו פרישה שהוא רביעי בחדש, שנאמר וקדשתם היום, זה יום רביעי בחדש, ומחר זה יום חמישי בחדש, שהוא ששי בשבת, וביום השבת שהוא ששי בחדש, קבלו עשרת הדברות והוא יום חג השבועות, יום מתן תורה, יום חמשים ליציאת מצרים, לכך נאמר תחת התפוח עוררתך (שה"ש ח ה), ואומר כתפוח בעצי היער (ש"ס ב ג), מה תפוח זה מוציא פירות לחמשים יום משתפרח, כך התורה נתנה לחמשים יום לגאולת ישראל, ונתנה תורה לסוף שבעה דורות, אברהם, יצחק, יעקב, לוי, קהת, עמרם, ומשה, שהן סוף שבעה שבועות לגאולתו, שהוא יום שביעי המקודש, כי בו שבת מכל מלאכתו: דרש האי גלילאה עליה דר' חסדא, בריך רחמנא דיהב לן אוריין תליתאי, ביום תליתאי, על ידי תליתאי, לעם תליתאי, בירח תליתאי, כמאן כרבנן שאמרו בשני בשבת הוקבע החדש ובחמישי עבוד פרישה: וקדשתם היום ומחר. יום חמישי ויום ששי וביום השביעי המקודש, שבת קבלו עשרת הדברות, שהוא יום שלישי להפרשה, והשכים משה בבקר, ובנה מזבח ולקח הדם ושם באגנות, והזה על ישראל, שלא קיבלו ישראל את התורה, אלא על ידי טבילה והזאה, ולפי שהענין הזה כתוב בפ' אלה המשפטים, ואין אומרים בתורה מה שהוקדם מוקדם ומה שהאחיר מאוחר, אלא אעפ"י שמאוחר, המבין יכול להבין ענינו, כי כלם נכוחים למבין, והט אונן לשמוע, שפרשת אלה המשפטים, וכל ספר הברית כתב לו משה רבינו קודם לעשרת הדברות, שנאמר ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד ז), ואח"כ קבלו עשרת הדברות, וכל אלו המעשים בו ביום נעשו, ולפי שרצייתי להביא מדרש כל פסוק

בענינו, הנחתי שלא לפרש פה פרשת ואל משה אמר עלה אל ה' (שמות כד א), כי כל אותה הפרשה היתה בין שלשת ימי הפרשה, בזמן שאמר וקדשתם היום ומחר. מהו וקדשתם. הפרישה מן האשה, שהפולטת שכבת זרע בתוך שלשה ימים טמאה, שעדיין לא הסריח, אבל ביום השלישי טהורה, שכבר יוצאת מתורת שכבת זרע ואינה ראויה להזריע, לפיכך לא הפרישם אלא שני ימים בלבד: וכבסו שמלותם. ומנין לטבילה שהיו צריכין, שבכל התורה אין כיבוס בגדים בלא טבילה, שנאמר וכבסו בגדי ורחץ בשרו במים (ויקרא טו יג):

פסיקתא זוטרתא שמות

פרק כ"ג

טז) וחג הקציר. זה חג השבועות: וחג האסיף. זה חג הסוכות, ולא נאמרו הרגלים בענין שביעית, שלא יסרתו רגלים ממקומם:

פסיקתא זוטרתא שמות

פרק ל"ד

כב) וחג שבועות תעשה לך. לחשבון שהוא לישראל, ולא בחשבון הנהוג בעולם משבת לשבת שבעה ימים אלא כאשר יבוא לך הפסח כן תעשה לך ספירת חמשים יום ותקדש יום חמשים: בכורי קציר חטים. לפי שהעומר מתיר בחדש ובקציר חטים מתיר במקדש שלא היו ישראל מביאים מנחות מתבואה חדשה עד חג השבועות, שהיו מקריבים שתי הלחם בעצרת: וחג האסיף. זהו חג הסכות, שהוא זמן אסיפת כל תבואת השדה: תקופת השנה. ולהלן הוא אומר וחג האסיף בצאת השנה (שמות כג טז), למדנו לתקופה שהיא סוף, שנאמר ויהי לתקופת הימים ותהר חנה (ש"א א כ):

פסיקתא זוטרתא ויקרא

פרשת אמור דף סב עמוד

א

המוציא אתכם מארץ מצרים להיות על מנת כן הוצאתי אתכם ממצרים

שתמסרו עצמכם לקדש את שמי. להיות לכם לאלהים. על כרחכם. אני ה'. אני ה' נאמן לשלם שכר. רבותינו ז"ל כתבו מעשה בפפוס ולוליינוס אחיו שהרגם טראיינוס בלודקיא. אמר להם אם מעמם של דניאל חנניה מישאל ועזריה אתם יבוא אלהיכם ויצילכם מידי וכו' ואני כותב להיות זכרון מעשה שעשו קדושי עליון קהל מגנצ"א שמסרו עצמם ואת נשיהם ובניהם ובנותיהם ביום אחד בפרס חג שבועות ונשחטו כאיש אחד על קידוש שם אלהי ישראל בשנת דתתנ"ו לבריית העולם כשנתנו יד יושבי הארץ לעלות לרשת משכנות עליון. ועליהם ועל כיוצא בהם הכתוב אומר (יואל ד) ונקיתי דמם לא נקיתי (ישעיה ס) תחת הנחשת אביא זהב וגו' תחת דם הצדיקים מה יביא. אני ה'. נאמן לשלם שכר טוב:

אוצר המדרשים עשרה

הרוגי מלכות

ואחריו הוציאו את ר' יהודה בן דמא, אותו היום ערב שבועות היה. א"ל ר' יהודה לקיסר בחייך המתין לי מעט עד שאקיים מצות עצרת ואקדשו כדי לשבח להקב"ה שנתן לנו התורה, א"ל הקיסר ועדיין אתה בוטח בתורה ובאלהים שנתנה? א"ל הן, א"ל קיסר מה שכרה של תורתך, א"ל עליה אמר דוד ע"ה מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, א"ל הקיסר אין שוטים בעולם כמו אתם שסוברים שיש עולם אחר, א"ל אין שוטים בעולם כמו אתם שכופרים באלהים חיים, ואוי לך אוי לבשתך ואוי לחרפתך כשתראה אותנו עם ה' באור החיים, ואתה תשב בשאול תחתית במדרגה התחתונה. מיד חרה אפו של הקיסר עליו וצוה לקשרו בשערות ראשו בזנב הסוס ולמושכו בכל רוחב של רומי. ואח"כ צוה לחתכו אברים אברים. ובא אליהו ז"ל ולקח האברים וקברם במערה אחת הסמוכה לנהר היורד לפני רומי, ושמעו כל רומיים קול נהי ובכי כל שלשים יום מתוך אותה מערה ובאו והגידו לקיסר, אמר להם אם היה העולם נהפך לתוהו ובהו לא אשקוט עד שאמלא רצוני

באותן עשרה זקנים כאשר נשבעתי. והיה שם אחד מחכמי רומי ואמר לקיסר אדוני קיסר דע כי נסכלת בזה ושגית הרבה מאד ששלחת יד בעם ה' בלי חמלה, דע כי מרה תהיה לך באחרונה שהרי כתיב בתורת היהודים אל רחום וחנון ארך אפים ועוד כתיב בתורתם ומשלם

ספרי דברים פסקא שיז

דבר אחר ירכיבהו על במתי ארץ, זה בית המקדש שגבוה מכל העולם שנאמר +דברים יז ח+ וקמת ועלית אל המקום, ואומר +ישעיה ב ג+ והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה'. ויאכל תנובות שדי, אלו סלי ביכורים. ויניקהו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור, אלו נסכי שמן. חמאת בקר וחלב צאן עם חלב כרים, זו חטאת ועולה ושלמים תודה ואשם וקדשים קלים. עם חלב כליות חטה, אלו סלתות. ודם ענב תשתה חמר, אלו נסכי יין.

מדרש תנחומא פרשת תצוה סימן י

מעשה בסופר אחד שהיה עולה לירושלים בכל שנה ושנה, והכירו אותו בני ירושלים שהיה גדול בתורה, אמרו לו טול לך חמשים זהובים בכל שנה ושנה ושב לך אצלינו, אמר להם יש לי גפן אחת והיא יפה לי מכולן, והיא עושה לי שלש דיפריאות בכל שנה, ושש מאות חביות היא עושה בכל שנה, הראשונה היא עושה שלש מאות, ושניה מאתים ושלישית מאה, ואני מוכר אותם בדמים יקרים הרבה, וכל השבח הזה לירושלים, בשביל ניסוך היין שהיו מקריבין, כיון שביטלו נמנעו כל הטובות הללו, ואתה מוצא כיון שגלו ישראל לבבל, היה אומר להן עזרא, עלו לארץ ישראל, ולא היו רוצין, אמר הקב"ה כשהייתם מקריבים לחם הפנים הייתם זורעים מעט ומביאים הרבה, אבל עכשיו זרעתם הרבה והבא מעט, אכול ואין לשבעה, שתו ואין לשכרה (חגי א ו) משביטל ניסוך היין, לבוש ואין לחום לו (שם

חגי א ו'), משביטלו בגדי כהונה, אמר הנביא כי תאנה לא תפרח (חבקוק ג יז), משביטלו את הביכורים, ואין יכול בגפנים (שם /חבקוק ג' י"ז), משביטלו הנסכים, כחש מעשה זית (שם /חבקוק ג' י"ז), משביטל שמן זית למאור, ושדמות לא עשה אוכל (שם /חבקוק ג' י"ז), מהו ושדמות, ושדי בהמות, משביטלו הבכורות, גזר ממכלה צאן (שם /חבקוק ג' י"ז), משביטלו התמידין, ואין בקר ברפתים (שם /חבקוק ג' י"ז), משביטלו הפרים. אמר ר' שמעון בן גמליאל מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה, שנאמר ואל זועם בכל יום (תהלים ז יב), אבל לעולם הבא הקב"ה מחזיר את הברכות שהיתה עושה, שנאמר ואתם הרי ישראל ענפיתם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא (יחזקאל לו ח).

מדרש אגדה שמות פרק כג

יט ראשית בכורי אדמתך. למה כדי שיהנו הכהנים, עוד שתדע כי לה' הארץ ומלוואה, ולא יגבה לבך שתאמר זה שלי וזה שלי, אין אתה בה כי אם כגר וכאורח נטה ללון: לא תבשל גדי בחלב אמו. שאם לא תביא הביכורים והמעשרות אתה גורם לתבואה בעת שהיא כמו חלב רכה, שתתייבש בקשיה ולא יעלה ממנה דבר, כי התבואה בעודה קטנה כמו גדי היא ויונקת מן הארץ, ואתה הוא הגורם שתתבשל כי יבא שדפון ויתייבש, ועל זה נסמך ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך, ואם לא תביא תהיה הגורם, ועל זה הזהירך לא תבשל גדי בחלב אמו, אל תהי גורם לתבואה שתבשל ועודה רכה כמו החלב:

פתרון תורה פרשת והיה כי תבוא

היה כי תבוא, ז' ה' ש' ה' וצדיקים יירשו ארץ וגו', אמר ר' יצחק גדולה היא ישיבת ארץ ישראל לפני הק' שהיא אדמת קדש ועפרה קדש

ומרובה במצות בתרומות ומעשרות ובשביעית ובביכורים וכל מי שהוא משמיר מצותיה כראוי, היא מכפרת על עונותיו, כדכתי' וכפר אדמתו עמו, וכך הוא אומ' ובל יאמר שכן חל' העם היושב בה נשוא עון, וכל היושב בארץ ישראל מקבל עליו מלכות שמים, שנ' אני ה' אל' אשר הוצ' את' מא' מצ' וגו', למה להיות לכם לאל', שכל היושב בארץ ישראל מקבל עליו מלכות שמים, לפיכך משה מזהיר את ישראל ואמ' להם והיה כי תב' אל הארץ וגו'.

ולקחת מראשית כל פרי וגו', יכול אם בכורו שתי תאינים ושתי גרוגרות יביאם ביכורים, תל' לומ' ראשית, מן המובחר, יכול יביא קמח ויביא פת ויביא שמן ויביא יין, תלמ' לומ' פרי על הפרי מודים ואין מודים על שאינו פרי. והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אל' וגו' זה בית הבחירה. ובאת אל הכהן אש' יהיה בימים וגו' ובאת עד זמן שמחה אתה מביא בכורים, מנין אף לאחר שמחה, תל' לומ' ובאת. מביא אתה אף לאחר שמחה. ואמרת אליו, פרט לקטנים שאינם יודעים לומר. הגדתי היום לה' אל',

היום הזה ה' אל' מצוך לעש' את החוקים האלה וגו', ז' ה' ש' ה' על ידי דויד בואו נשתחוה ונכרעה וגו', והלא השתחויה בכלל כריעה וכריעה בכלל השתחויה ומפני מה אמ' דויד שלשה לשונות הללו, אילא צפה דויד ברוח הק' וראה שבית המקדש עתיד חרב וקרבתות ובכורים פוסקין עמד והתקין להם, שיהו מתפללין שלשה פעמים ביום, וכל המתפלל מעלין עליו כאילו מביא ביכורים למקדש, נאמ' כן נשתחוה ונאמ' בבכורים והשתחוית לפני ה' אל'.

ר' אבהו מש' ר' יוסי בר חנינא בא וראה כמה מתחטאין בעלי מצות לפני הקב"ה ויש להן פתחון פה לעושי מצוה אדם שיש לו עיסק אצל מלכות, פעמים שהוא נותן כמה ממון עד שמגיעין אותו אצל המלך,

וכיון שמגיעין אותו אצל המלך ספיק מצא שאלתו ספיק לא מצא, אבל הקב"ה אינו כן, אילא יורד אדם לתוך שדהו, ראה אשכול שבכר, תאנה שבכרה, רמון שבכר, נוטלו ומניחו בסל ובא ועמד באמצע העזרה, שנ' ולקח הכהן הטנא וג' ומבקש רחמים על עצמו ועל ישראל ועל ארץ ישראל, שנ' השקיפה, על עצמו, וברך את עמך, על ישראל, ואת האדמה על ארץ ישראל, ולא עוד אילא שהוא אומ' איני זו עד שתעשה לי היום הזה, שנ' ארץ זבת חלב ודבש. היום הזה, אמ' ר' שמעון בן אלעזר המביא ביכורים למקדש יצאה בת קול ואמרת לו כך תשנה ותביא לשנה הבאה ותבוא כיום הזה כאדם שהוא נותן פרי חדש לחברו ואמ' לו יהי רצון שתשנה ותתן לי לשנה הבאה. היום הזה ה' אלה' מצוך וגו', וכי עד עכשו לא צוה הק' את ישראל, והלא אותה שנה שנת הארבעים היתה, שנ' ויהי בארבעים שנה וג', וכבר נצטוו ישראל על דברי תורה משנה ראשונה, ומה תל' לומ' היום הזה, אמ' ר' לוי כך אמ' להן משה לישראל בכל יום תהא תורה חביבה עליכם כאילו היום קיבלתן אותה מהר סיני, וכן הוא אומ' והודעתם לבניך ול' בניך, ואומ' יום אשר עמדת לפני ה' אלי' וג', את החקים האלה, אילו המדרשות, ואת המשפטים אילו הדינים. מידה שנייה, חקים ומשפטים להרבות קלין וחומרין וגזרות שוות ודקדוקי סופרים. ושמרת ועשית אותם, מה תל' לו' אותם, אמ' ר' יוחנן כל העושה תורה לאמיתו מעלין עליו כאילו הוא נתנה מסיני שנ' ועשית אותם, ומה תל' לומ' ועשית אותם אילא כל המקיים את התורה ועושה אותה לאמיתה מעלין עליו כאילו התקינה ונתנה מסיני. עוד אמ' ר' יוחנן כל העושה את התורה לאמיתו מעלין עליו כאילו הוא ברא את עצמו, שנ' ואותי צוה ה' בע' ה' ללמד אתכם חקים ומשפ', לעשות אתם/אותם/ לא נאמ' כן/כאן/ אלא לעשותכם אותם, הא כל העושה את התורה לאמיתו מעלין עליו כאילו הוא ברא את עצמו.

מגילת תענית

ה' ומה הן בני גונבי עלי ובני קוצעי קציעות אלא פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעלו בכורים לירושלם והושיבו מלכי יון פרדסיות על הדרכים כדרך שהושיב ירבעם בן נבט משמרות על התחומין שלא לעלות לירושלם ולא היה אדם מעשרת השבטים יכול לעלות לירושלם. מה עשו הכשרים שבאותו הדור ויראי חטא שבאותו הדור הביאו בכורים ונתנום בסלים וחפו אותם בקציעות ונוטלים את הסלים ועלי על כתפם ועולים. כיון שהגיעו אצל המשמר אמרו להם לירושלם אתם עולים אמרו להם לאו אלא לעשות שני פלחי דבלה במכתשת זו שלפנינו ובעלי הלז שעל כתפנו. וכיון שעברו מהם עטרום בסלים והעלום לירושלם.

במדבר רבה ז

ואמרו עשר קדושות הן ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושתה שמביאין ממנה העומר והבכורים ושתי הלחם מה שאין כן בכל הארצות

מדרש זוטא - שיר

השירים

שושנת העמקים. שאין שושנה נאה בעולם אלא שושנת העמקים. כדרך שהשושנה נאה כך ישראל נאים בזמן הבכורים שהיה שבט יהודה מביא, והשיר/והשור/ בראשם ועטרה של זהב בראשם. הגיעו למקדש היו השליחים מעטרים את בכוריהם. הקריבו היו מביאים ענבים ותאנים ותמרים והשיר היה מכה לפניהם, והיו הסגנים והפחות והגזברים עומדים מפניהם. הגיעו לעזרה היו הלויים מכים בשיר ואומרים (אודך) [ארומך] ה' כי דליתיני (מאד) (תהלים ל' ב'). לכך נאמר אני חבצלת השרון שושנת העמקים, שממנו שבח למי שברא העולם.

פסיקתא זוטרתא שמות

פרק כב

כח) מלאכתך ודמעך לא תאחר. מלאכתך אלו הבכורים שנוטלים מן המלאה, ודמעך זו תרומה שמדמעת את התבואה כל זמן שמעורב בה: לא תאחר. שלא תקדום שני לראשון, ולא ראשון לתרומה, ולא תרומה לבכורים, שהרי בכורים נקרא ארבעה שמות, ראשית, בכורים, תרומה, ודמעה, ותרומה נקרא שלשה שמות, ראשית, תרומה, ומעשר, ומעשר ראשון שתי שמות, תרומה, ומעשר, ומעשר שני לא נקרא אלא שם אחד, לכך נאמר מלאכתך ודמעך לא תאחר, שלא יקדום הנקרא שלשה שמות לנקרא ארבע, והנקרא שתיים לנקרא שלשה, והנקרא אחד לנקרא שנים: בכור בניך תתן לי. כמשמעו להיות פודהו ונותן דמיו לכהן:

פסיקתא זוטרתא שמות

פרק כט

ב) ולחם מצות. בזכות לחם מצות אני מברך לכם את הלחם: וחלות מצות. לזכור זכות שרה אמנו, דכתיב לוי ועשי עוגות (בראשית יח ו), מ"ז"ב"ח. מחילה לישראל, זכרון טוב לישראל, ברכה לישראל, חיים לישראל, בזכות לחם הפנים היה מברך כל מיני תבואה בשדה, בזכות בכורים היה מברך כל מיני אילנות, בזכות נסוך היין היה מברך כל הגפנים, משחרב בית המקדש נשתלחה מארה לעולם, שנאמר והשמותי אני את הארץ (ויקרא כו לב), משבטל לחם הפנים, אכול ולא לשבעה (חגי א ו), משבטל ניסוך היין, שתו ואין לשכרה (שם), משבטלו בגדי כהונה, לבוש ואין לחום לו (שם), משבטלו התמידין, המשתכר משתכר אל צרור נקוב (שם): א"ר שמעון בן גמליאל משום ר' יהושע משחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה, שנאמר ואל זועם בכל יום (תהלים ז יב), א"ר יהודה בר אלעאי חצופה היא ארץ ישראל שהיא עושה פירות לאויבים, אבל לעתיד לבוא עתידין להחזיר כבתחלה, שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי

ישראל כי קרבו לבוא (יחזקאל לו ח):

פסיקתא זוטרתא ויקרא פרשת צו

יקח את החלב ואת האליה. אין לך כל דבר ודבר שברא הקב"ה בעולמו שאין בו המצוה. הפירות יש בהן תרומה ומעשר והחלה והבכורים והלקט והשכחה והפאה. שערי הבתים והמדינות יש בהן מצות וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. בגדים יש בהם מצוה לא תלבש שעטנז. גדילים תעשה לך. בהמה טהורה יש בהן מצות בכור ומעשר ומתנות. בהמה טמאה פדיון פטר חמור. החיה והעוף הפורה באויר. אמר הקב"ה כשיבואו לידך קיים בהן מצוה. ושפך את דמו וכסהו בעפר. העולה כולה כליל ועורה לכהנים. שלמים נאכלים לבעלים. אמר הכתוב יהא דמן למזבח וגם האימורים שנא' ויקח את החלב ואת האליה. לפיכך צריך אדם שיהא ממנו מצוה למקום בכל יום ויום:

פסיקתא זוטרתא ויקרא פרשת אמור

וקראתם בעצם היום הזה. זה יום נ' זה יום עמידת ישראל לפני הר סיני לקבל התורה לפי שקבלו אבותינו התורה לסוף נ' יום לצאתם ממצרים נתן להם יום הבכורים לסוף נ' יום ליום טוב הראשון של חג המצות לכך נקראו ישראל בכורה (הושע ט) כענבים במדבר מצאתי ישראל וגו'. ואומר (שיר ב) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים. כשם שהתפוח הזה מוציא פרי לחמשים יום משיוציא כך ישראל קבלו את התורה לקץ נ' יום לצאתם ממצרים שהרי כל המועדים על שום יציאת מצרים. הפסח על שם שפסח הקב"ה על בתי אבותינו במצרים. יום תרועה הוא זכרון שתוקעין בו ישראל להודיע יום שמתכפרין בו עונותיהם זה יום הכפורים יום שניתנו לוחות אחרונים שהרי מו' בסיון עד יום הכפורים קכ"ב יום חוץ מיום שעלה בו ויום שירד בו ק"כ מ' ימים כראשונים ומ' יום

בתפלה דכתיב (דברים ט) ואתנפל לפני ה' [את] ארבעים יום [ואת] (ו) ארבעים לילה. ומ' אחרונים דכתיב (שם י) ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים לפיכך הוקבע יוה"כ בעשור לחדש השביעי יום מחילה וסליחה וכפרה לישראל. והם זכר ליציאת מצרים של סוף נ' יום ליציאת מצרים נתנו עשר הדברות. וזהו ז' בסיון. שנאמר בשבועותיכם בחומש הפקודים מלא בו' על זכר ו' בחדש. מקרא קדש יהיה לכם. קדשהו בב"ד:

ילקוט שמעוני פרשת בראשית

רבי הונא בשם רבי מתנה בזכות שלשה דברים נברא העולם בזכות חלה ובזכות מעשר ובזכות בכורים שנאמר בראשית ברא אלהים. ואין ראשית אלא חלה כד"א ראשית עריסותיכם חלה. ואין ראשית אלא מעשר כד"א ראשית דגנך. ואין ראשית אלא בכורים כד"א ראשית בכורי אדמתך:

מדרש זוטא – רות פרשה א

[א] רבי תנחומא פתח נדרשתי ללא שאלו נמצאתי ללא בקשוני (ישעיה ס"ה א'). נדרשתי ללא שאלו, זה רחב הזונה. נמצאתי ללא בקשוני, זה רות המואביה, שלא יצאתה מן העולם עד שראתה שלמה המלך. וכן הוא אומר וישם כסא לאם המלך (מ"א = מלכים א' = ב' י"ט). זו רות המואביה, שהיא היתה אמה של מלכות. ומה ענין רות אצל עצרת, שהיא נקראת בעצרת בזמן מתן תורה, ללמדך שלא ניתנה תורה אלא על ידי יסורין ועוני, וכן הוא אומר (אף) חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלהים (תהלים ס"ח י"א). אמרה תורה לפני הקב"ה רבונו של עולם תן חלקי בשבט של עוני, שאם עשירים עוסקין בי יהיו מתגאין, אבל כשהן [עניים הם], מתעסקין בי, ויודעין שהם רעבים,

שנאמר ניתן הסכל במרומים [רבים] ועשירים בשפל ישבו (קהלת י' ו').

פרקי דרבי אליעזר - "חורב" פרק מ

ירידה ששית שירד לסיני, שנ' וירד ה' על הר סיני וכו', בששה בסיון נגלה על ישראל הב"ה /הקב"ה/ ובמקומו נגלה על הר סיני, ונפתחו השמים ונכנס ראש ההר בתוך השמים והערפל מכסה את ההר, והב"ה יושב על כסאו ורגליו עומדות על הערפל, שנ' ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו, ר' טרפון אומ' זרח הב"ה ובא מהר סיני ונגלה על בני עשו, שנ' ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו, ואין שעיר אלא בני עשו, שנ' וישב עשו בהר שעיר, אמ' להם הב"ה מקבלים אתם עליכם את התורה, אמרו לו ומה כתוב בה, אמ' להם לא תרצת, אמרו לו אין אנו יכולין לעזוב את הדבר שבייך יצחק את עשו, שאמ' לו ועל חרבך תחיה, ומשם חזר ונגלה על בני ישמעאל, שנ' הופיע מהר פארן, ואין פארן אלא בני ישמעאל, שנ' במדבר פארן, אמ' להם הב"ה מקבלים אתם את התורה, אמרו לו ומה כתוב בה, אמ' להם לא תגנוב, אמרו לו אין אנו יכולין לעזוב את הדבר שעשו אבותינו שגנבו את יוסף והורידוהו למצרים, שנ' כי גונב גונבתי מארץ העברים, ומשם שלח מלאכים לכל אומות העולם, אמ' להם אתם מקבלים עליכם את התורה, אמרו לו ומה כתיב בה, אמ' להם לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, אמרו לו אנו רואין שאין אנו יכולין להניח דת אבותינו שעבדו את האלילים אלא תן תורתך לעמך, שנ' ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, ומשם חזר ונגלה על בני ישראל, שנ' ואתא מרבבות קדש, ואין רבבות אלא ישראל, שנ' ובנוחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, ועמו אלפי שנאן ורכב רבותים מלאכי קדש וימינו אוהזת את התורה, שנ' מימינו אש דת למו, מכאן אתה למד שדברי תורה כגחלי אש, ונתן להם בלשון חבה ובלשון שבועה, בלשון חבה שנ' שמאלו

תחת לראשי, בלשון שבועה שנ' נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו, ואין ימינו אלא שבועה, שנ' נשבע ה' בימינו, ר' אליעזר אומ' מיום שיצאו ישראל ממצרים היו נוסעים וחונים בחלקקות, שנ' ויסעו ויחנו, עד שבאו בהר סיני וחנו כלם נגד ההר, שנ' ויחן שם ישראל נגד ההר, אמ' להם הב"ה מקבלים אתם עליכם את התורה, אמרו לו כלם בפה אחד אנו שומרים את התורה ומוכנים לעשות ולקיים כל הכתוב בה, שנ' כל אשר ידבר ה' נעשה ונשמע, ר' אלעזר המודעי אומ' מיום שנבראו שמים וארץ נקרא שם ההר חורב, וכשנגלה הב"ה על משה מתוך הסנה על שם הסנה נקרא הר סיני והוא חורב, ומניין שקבלו ישראל התורה בהר חורב, שנ' יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב, ר' פנחס אומר ערב שבת עמדו ישראל בהר סיני עורכין האנשים לבד והנשים לבד, אמ' לו הב"ה למשה לך אמור להם לבנות ישראל אם רוצות הן לקבל את התורה, ולמה שאלו לנשים לפי שדרכן של אנשים הולכין אחרי דעתן של נשים, שנ' כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים ותגד לבני ישראל אלו האנשים, וענו כלם בפה אחד ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ושרים כחוללים כל מעייני כך, ר' חנינא אומ' בחדש השלישי היום כפול בלילה וישנו ישראל עד שתי שעות ביום ששינת יום העצרת עריבה והלילה קצרה, ויצא משה ובא למחנה ישראל והיה מעורר ישראל משינתם ואמ' להם עימדו משינתכם שהרי אלהיכם מבקש ליתן לכם את הארץ התורה כבר החתן מבקש להביא את הכלה להכניס לחופה כדי ליתן לכם את התורה באה השעה, שנ' ויוצא משה את העם וכו', ואף הב"ה יצא לקראתן כחתן היוצא לקראת כלה כן הב"ה יצא לקראתן ליתן להם את התורה, שנ' ה' בצאתך משעיר וכו', ר' יהושע בן קרחא אומ' משה היו רגליו עומדות בהר וכלו בתוך השמים כאהל דנידה שהיא פרוסה ובני אדם עומדין בתוכה ורגליהם עומדות בארץ, וכלם בתוך הארץ, כך משה היו רגליו עומדות בהר וכלו בתוך השמים צופה ומביט כל

מה שיש בשמים, והב"ה מדבר עמו כאדם שהוא מדבר עם חברו, שנ' ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, אמ' לו הב"ה לך וקדשת את העם הזה היום ומחר, וכי מה היתה קדושתן של ישראל במדבר, אלא על טומאת תשמיש המטה, דן משה בינו לבין עצמו אמר ילך אדם אצל אשתו ונמצאו מעכביין מלקבל את התורה, מה עשה הוסיף להם יום אחד מדעתו, שאם ילך אדם מישראל אצל אשתו ונמצאו טהורים שני ימים, לפיכך הוסיף להם יום אחד מדעתו, אמ' לו הב"ה משה כמה נפשות בני אדם היו באות מישראל באותה הלילה אלא מה שעשית עשוי והודה לו הב"ה, אמ' לו הב"ה למשה רד אל המחנה ואחר כך אני משמיע את תורתך רד העד בעם משה היה רוצה להיות שם, אמ' לו כבר העידותי בעם, אמ' לו לך וקרא לרבך, ירד משה אל המחנה לקראת אהרן, והב"ה משמיע תורתו לעמו, שנ' וירד משה אל העם וכו', מה כתיב אחריו וידבר אלהים את כל הדברים האלה אנכי ה' אלהיך יצא קול ראשון והשמים רעשו והימים והנהרות ברחו וההרים והגבעות התמוטטו וכל האילנות כרעו והמתים שבשואול חיו ועמדו על רגליהם ואמ'רו עד סוף כל הדורות שם עמדו עמהם, שנ' ואת אשר איננו פה וישראל שהיו חיים נפלו על פניהם ומתו, ויצא קול שני וחיו ועמדו על רגליהם ואמרו למשה משה אין אנו לשמוע קולו של הב"ה עוד ומתנו שם כשם שמתנו, שנ' ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות ועתה למה נמות כשם שמתנו, ושמע הב"ה את קולן וערב עליו ושלח מיכאל ולגבריאל ואחזו בשתי ידיו של משה שלא ברצונו והגישוהו אל הערפל, שנ' ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים אין כתיב (אן) [כאן] אלא נגש ושאר כל הדברות דבר עם פי משה ועליו הכתוב אומ' כצנת שלג ביום קציר, ויהי כשמעכם את קול השופר, ולמה השמיע הב"ה קולו מתוך החשך ולא מתוך האור, משל למה הדבר דומה למלך שהוא משיא את בנו לאשה ותולה בחופת בנו פרכות שחורות

אמ' להם יודע אני שאין בני ממתין עם זאת אלא ארבעים יום, שלא תאמרו למחר המלך היה אסטרוגולוס ולא היה יודע מה עתיד לעשות בנו, כך זה המלך מלך מלכי המלכים הב"ה והבן אלו ישראל, והכלה זו התורה, והיה הב"ה יודע שאין ישראל ממתנין בדברות אלא ארבעים יום לפיכך השמיע קולו מתוך החשך ולא מתוך האור, לכך נאמר ויהי כשמעכם את הקול, ר' יהודה אומ' אדם מדבר עם חברו מתרגש קולו אבל אינו רואה מאורו וישראל שמעו קולו של הב"ה בהר סיני וראו את הקול יוצא מפי הגבורה כברקים וכרעמים שנ' וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וכו', כל המצות שבתורה תרי"א ושתיים שדבר הב"ה לפיכך נקראת תורה והתורה מניין תרי"א בגימטריא ושתיים שדבר הב"ה, שנ' אחת דבר הב"ה שתיים זו שמענו, ר' פנחס אומ' כל אותו הדור ששמעו קולו של הב"ה בהר סיני זכו להיות כמלאכי השרת ולא משלו בהם לא כנים ולא ראו טפת דם קרי בחייהם ובמותם לא שלטה בהם רמה ותולעה, אשריהם בעה"ז ואשריהם בעה"ב ועליהם אומר הכתוב אשרי העם שככה לו.

פסיקתא זוטרתא פרשת

פינחס

שעיר עזים אחד. חוץ משני השעירים האמורים בתורת כהנים. ולמה נאמר בעצרת ויום הכפורים שעיר. משיע עצרת ליום הכפורים. מה יום הכפורים יום מתן תורה אף עצרת יום מתן תורה. מפני שלוחות הראשונים ניתנו ביום הכפורים ועשרת הדברות נאמרו בעצרת. וכדי להוציא מלבן של צדוקים שאומרים מתן תורה לא היתה בעצרת לכך הוקשו זה בזה בשעיר שעיר. ולמה עולה שבעצרת מלא ללמדך שבששה בסיון ניתנה תורה ועצרת חלה להיות בששה בסיון ולא כמו שאומרים התועים עצרת לאחר השבת. כל זמן שיבוא קימא לן דלא:

אוצר המדרשים חסר ויתר

כל עולה שבתורה חסר וי"ו חוץ מן
וביום הבכורים (ויקרא כ"ג י"ד)
רמז לעצרת שהיא בששה בחדש.

ילקוט שמעוני תהילים רמז

הודיעני ה' קצו. אמר רב יהודה אמר
דוד רבש"ע, הודיעני ה' קצו, אמר
גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת
ימיו של אדם. אדעה מה חדל אני,
אמר לו בשבת תמות. אמר לו אמות
באחד בשבת אמר לו כבר הגיע
מלכות שלמה בנך, ואין מלכות
נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא.
אמות בערב שבת אמר לו כי טוב
יום בחצריך מאלף, טוב יום אחד
שאתה עוסק בתורה מאלף עולות
שעתיך שלמה בנך להקריב לפני. כל
יומא דשבתא יתיב וקא גריס כוליה
ימיה, ההוא יומא הוי ליה ההוא
בוסתנא אחורי ביתיה אתא מלאך
המות בחיש באילנא, נפיק למיחזייה
הוה סליק בדרגא איפחית דרגא
מתותיה נפל אישתיק ונח נפשיה,
שלח שלמה לבי מדרשא אבא מת
ומוטל בחמה וכלבים של בית אבא
רעבים מה אעשה שלחו לו חתוך
גבלה והנח לפני הכלבים ואביך הנח
עליו ככר או תינוק וטלטלו. ולא יפה
אמר שלמה כי לכלב חי הוא טוב מן
האריה המת. דוד מת בעצרת שחל
להיות בשבת, מה עשה שלמה נטל
פיפילון ופרש עליו, שלא תרד עליו
השמש. ויש אומרים לנשרים קרא
ופרשו עליו כנפיהם, שלא תרד עליו
השמש

סדר עולם רבה פרק טו

אז יקהל שלמה את זקני ישראל וגו',
ויקהלו את המלך שלמה כל איש
ישראל (שם/מלכים א' ח), מלמד
שאר השכינה שורה אלא בהקהל,
וכן הוא אומר וירא כל העם וירנו
וגו' (ויקרא ט כד), ואומר ויקרבו כל
העדה ויעמדו לפני ה' (שם/ויקרא/
ט ה), ובמתן תורה הוא אומר כי
ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם
על הר סיני (שמות יט יא), ובבית

העולמים הוא אומר וככלות שלמה
להתפלל והאש ירדה וגו', וכל בני
ישראל ראים ברדת וגו' (דברי
הימים ב ז), ועל אותה שעה הוא
אומר צאינה וראינה בנות ציון וגו'
ביום חתנתו (שיר השירים ג יא),
ביום ח' שלאחר שבעת ימי
המלואים, וביום שמחת לבו (שם
/שיר השירים ג י"א/), ביום גמר
בית העולמים.

שמות רבה פרשה כח

ה בא וראה שאין מדותיו של הקב"ה
כמדת בשר ודם, מלך ב"ו = בשר
ודם = אינו יכול להיות עושה מלחמה
ולהיות סופר ומלמד תינוקות,
והקב"ה איננו כן אתמול בים כעושה
מלחמה שנאמר (שמות טו) ה' איש
מלחמה ואומר (איוב כו) בכחו רגע
הים, והיום במתן תורה ירד ללמד
תורה לבניו, וכה"א (שם/איוב/ לו)
הן אל ישגיב בכחו מי כמוהו מורה,
הוי וידבר אלהים את כל הדברים
האלה.

במדבר רבה פרשה ז

א צו את בני ישראל וישלחו מן
המחנה וגו' הה"ד (משלי כה) הגו
סיגים מכסף ויצא לצורף כלי א"ר
תנחומא ב"ר אבא מהו הגו סיגים
מכסף כל זמן שהפסולת הזו בכסף
אינו מראה יופיו לא עשה אלא
נסתננו הפסולת ממנו מיד הוא
מראה שבחו הגו סיגים מכסף אחר
כך ויצא לצורף כלי כיצד בשעה
שיצאו ישראל ממצרים היו כל רובן
בעלי מומין למה מפני שהיו יגעים
בטיט ובלבנים ועולים לראש הבנין
ומי שהוא בונה על ידי שהיו עולין
לראשי הדמוסין או האבן נופלת
וקוטעת ידו או הקורה או הטיט נכנס
בעיניו והוא נסמא והיו בעלי מומין
כיון שבאו למדבר סיני אמר
האלהים כך הוא כבודה של תורה
שאתן אותה לדור בעלי מומין ואם
אמתין עד שיעמדו אחרים הרי אני
משהא במתן תורה מה עשה האלהים
אמר למלאכים שירדו אצל ישראל
וירפאו אותן ותדע לך שכן א"ר
יהודה א"ר סימון מנין שלא היה בהן
הגרין שנאמר (שמות יט) ויתיצבו
בתחתית ההר ואין נצב אלא על

רגליו מנין שלא היה בהן גידמין
שנאמר (שם/שמות/ כד) כל אשר
דבר ה' נעשה ומנין שלא היה בהן
חרשין שנאמר ונשמע ומנין שלא
היה בהן סומין שנאמר (שמות כ)
וכל העם רואים את הקולות ומנין
שלא היה בהן אלמים שנא' (שם)
ויענו כל העם נמצאת אומר שהרי
נתרפאו כולן, ואם אין אתה למד
מכאן יש לך ללמוד ממקום אחר
שנאמר (שם/שמות/ טו) כל המחלה
אשר שמתי וגו' הרי לך שנתרפאו
אבל כיון שעשו אותו מעשה של
עגל חזרו למומן ונעשו זבין
ומצורעין שכן משה רואה אותן
שנאמר (שם/שמות/ לב) וירא משה
את העם כי פרוע הוא ואין פרוע
אלא לשון צרוע כמה דתימא (ויקרא
יג) והצרוע אשר בו הנגע וגו' ראשו
יהיה פרוע וגו' אמר האלהים למשה
עד שלא עשיתם את המשכן הייתי
מגלגל בדברים והיו הזבים
והמצורעים מעורבים עמכם עכשו
שעשיתם את המשכן ואני משרה
שכינתי ביניכם הפרישו אותם מכם
וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב
וכל טמא לנפש בשביל מה ולא
יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן
בתוכם.

במדבר רבה פרשה טו

כד אספה לי וכי לא היה להם זקנים
קודם לכן והכתיב בהר סיני (שמות
כד) ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא
וגו' והפרשה הזו אח"כ היתה ואז
היו הזקנים אלא בשעה שבאו
ישראל לאותן הדברים ויהי העם
כמתאוננים נשרפו כולם באותה
שעה אלא שהיתה שריפתם כשריפת
נדב ואביהוא שאף הם הקלו ראשם
בעלותם להר סיני כשראו את
השכינה, (שם/שמות כ"ד/) ויחזו
את האלהים ויאכלו וישתו וכי
אכילה ושתייה היתה שם למה הדבר
דומה לעבד שהיה משמש את רבו
ופרנסתו בידו והיה נושך ממנה כך
הקלו ראשן כאוכלין ושותין והיו
ראוין לישרף באותה שעה הזקנים
ונדב ואביהוא ומפני שהיה יום מתן
תורה חביב לפני הקב"ה לפיכך לא
רצה לפגוע בהן בו ביום לעשות
פרצה בהן הה"ד (שם/שמות כ"ד/)

ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו
מכלל שהיו ראויין להשתלח יד אבל
לאחר זמן גבה מהן גנדב ואביהוא אף
הן נשרפו כשנכנסו לאוהל מועד והן
נשרפו כשנתאוו אותה תאוה שנא'
(במדבר יא) והאספסוף אשר בקרבו
התאוו תאוה מהו והאספסוף רבי
שמעון בר אבא ורבי שמעון בן
מנסיא אחד מהן אומר אלו הגרים
שעלו עמהן ממצרים ונאספין עמהם
שנאמר (שמות יב) וגם ערב רב
עלה אתם ואחד מהן אומר
והאספסוף אלו סנהדרין שנא'
(במדבר יא) אספה לי שבעים איש
מה כתיב שם (שם/במדבר י"א/)
ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה
המחנה בקוצים שבמחנה ומנין
שאותן זקנים שעלו להר סיני נשרפו
שנא' (תהלים קו) ותבער אש
בעדתם ואין עדה אלא סנהדרין
שנא' (במדבר טו) והיה אם מעיני
העדה נעשתה וכתיב (ויקרא ד) ואם
כל עדת ישראל ישגו וכה"א (תהלים
עח) ואף אלהים עלה בהם ויהרוג
במשמניהם אלו סנהדרין ובחורי
ישראל הכריע אותן הבחורים שהיו
קריון זקנים שכתוב בהן (שמואל ב
ו) ויוסף עוד דוד את כל בחור
בישראל כשחזרו ובכו ובקשו בשר
אם נאמר בשר חיה כל מה שבקשו
נעשה להם המן לתוך פיהם שנא'
(תהלים קו) ויתן להם שאלתם
ותאותם יביא להם אם נאמר שלא
היה להם שור ובהמה והלא כבר
נאמר (שמות יב) וגם ערב רב עלה
אתם וצאן ובקר אם נאמר אכלום
במדבר והלא כתיב (במדבר לב)
ומקנה רב היה לבני ראובן מכאן
אר"ש לא נתאוו בשר אלא שאר
בשר שכן הוא אומר (תהלים עח)
וימטר כעפר שאר ואין שאר אלא
עריות שנא' (ויקרא יח) איש איש
אל כל שאר בשרו הוא שכן בקשו
להתיר להם את העריות וכה"א
(במדבר יא) וישמע משה את העם
בוכה למשפחותיו כשבקשו כך לכך
(שם/במדבר י"א/א) ויחר אף ה' מאד
ובעיני משה רע באותה שעה אמר
משה לפני הקב"ה למה הרעות
לעבדך לכשעבר היה עמי מי שישא
במשאן ועכשיו אני לבדי שנא' (שם
/במדבר י"א/א) לא אוכל אנכי לבדי
לשאת וגו' אם ככה את עושה לי

הרגני נא הרוג באותה שעה א"ל
הקב"ה מנה תחת אותן הזקנים
זקנים אחרים תחתיהם שנא'
(במדבר יא) אספה לי שבעים איש.

דברים רבה פרשת ואתחנן

שמע ישראל, זש"ה חלקי ה' אמרה
נפשי +איכה ג' כ"ד+. מהו חלקי ה'.
אלא בשעה שחלק הקב"ה את עולמו
לאומו העולם, שנא' בהנחל עליון
גוים +דברים ל"ב ח'+, ונטלה כל
אומה ואומה ובחרה לה אלוה, מי
שבחרה לה למיכאל, מי שבחרה לה
לגבריאל, מי שבחרה לה לשמש
ולירח, אבל ישראל בחרו להם
הקב"ה, שנא' כי חלק ה' עמו
+דברים ל"ב ט'+, וכתיב כי יעקב
בחר לו יה ישראל לסגלתו +תהלים
קל"ה ד'+, אמ' הקב"ה, אתם
בחרתם אותי, אף אני בוחר בכם,
שנא' כי חלק ה' עמו יעקב חבל
נחלתו +דברים ל"ב ט'+. וביום מתן
תורה קרע הקב"ה את השמים
והראה לישראל מה שיש למעלן. ר'
פנחס ור' לוי בשרשב"ל קרע להם
הקב"ה ז' רקיעים, וכשם שקרע את
העליונים כך קרע את התחתונים
שנא' אשר בשמים ממעל ואשר
בארץ מתחת +שמות כ' ד', ועיין
דברים ד' ל"ט+. אמ' להם ראו שאין
אחר עמי שנא' אתה הראית לדעת
+דברים ד' ל"ה+, וידעת היום
+דברים ד' ל"ט+ וגו', מקבלין אתם
מלכותי עליכם, מבקשין אתם
לבחור לכם אלוה, כשם שבחרו כל
האומות מן המלאכים שהם משמשין
אותי אלף אלפין בחרו לכם מהם,
אמרו לו ואתא מרכבות קדש
+דברים ל"ג ב'+, אתה הוא אלהינו
ואתה חלקנו ואתה קדש, בשביל כך
אני מייחדת אלהותו ומלכותו עלי
שני פעמים, בכל יום ויום אומרים
שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

מדרש תנחומא פרשת וישלח

(ב) וישלח יעקב מלאכים, זשה"כ
וה' נתן קולו לפני חילו כי רב מאד
וגו' (יואל ב'), הכתוב מדבר במתן

תורה כשבא הקב"ה ליתן תורה
לישראל ירדו עמו רכב רבותים
שנאמר (תהלים ס"ח) רכב אלהים
רבותים אלפי שנאן, רבי אבדימי
אמר כ"ב אלף מרכבות מלאכים
ירדו עמו לסיני ומה נתן תחלה קולו
שנאמר ויהי קולות וברקים וגו',
(שמות יט), משנתן את הקולות נתן
את התורה הוי וה' נתן קולו לפני
חילו

מדרש תהלים מזמור ח

[ב] ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל
הארץ. אמר רבי מצינו בשלשה
מקומות שהיו המלאכים מדיינין
כנגד הקב"ה, באדם, במתן תורה,
ובמשכן, באדם כשבקש הקב"ה
לבראות את האדם, נמלך במלאכים,
ואמר להם נעשה אדם (בראשית א
כו), אמרו לו מה אנוש כי תזכרנו
(תהלים ח ה), אמר להם מחר תראו
חכמתו, כיון שבראו מה עשה
הקב"ה, כינס כל חיה ובהמה ועוף
לפני מלאכי השרת, התחיל שואל
להם מה שמו של זה, ולא היו
יודעין, אמר להם מבקשים אתם
לידע חכמתו של זה, שאני שואל
אותו יאמר לי שמותם, ויקרא שמות
לכלם, מה עשה הקב"ה, העביר כל
מין ומין לפני אדם, שנאמר ויצר ה'
אלהים מן האדמה [כל חית השדה]
(בראשית ב יט), אמר ר' אחא והלא
כבר נאמר ויעש אלהים את חית
הארץ (שם/בראשית א כה), ומה
תלמוד לומר ויצר, אלא להלן כתיב
ויעש, וכאן כתיב ויצר, לשון כינוס,
כענין שנאמר כי תצור אל עיר
(דברים כ יט), ויבא אל האדם
לראות מה יקרא לו (האדם)
(בראשית ב יט), וכי אין הכל צפוי
לפני הקב"ה שכתוב לראות, מה
לראות, אלא להראות למלאכי
השרת חכמתו של אדם, ומה שמו
שהתקין הקב"ה שיקרא שם לכל
דבר, אמר לו הקב"ה ואתה מה
שמך, אמר לו לי נאה להקראות
אדם, שנבראתי מן האדמה, אמר לו
אני מה שמי, אמר לו אתה נאה
להקרא אדני, שאתה אדון לכל, לכך
נאמר אני ה' הוא שמי (ישעיה מב
ח), הוא שמי שקרא לי אדם
הראשון, מיד אמר להם הקב"ה ראו

מה חכמתו, ואתם אומרים מה אנוש
כי תזכרנו. וכן במתן תורה, כשבא
הקב"ה ליתן תורה בסיני לישראל,
התחילו המלאכים מדיינין לפני
הקב"ה, ואמרו מה אנוש כי תזכרנו,
ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ
אשר תנה הודך על השמים, אמרו
לפניו רבונו, של עולם נאה הוא לך
שתתן תורה בשמים, למה שאנו
קדושים וטהורים, והיא טהורה
וקדושה, אנו חיים, ותורתך עץ
חיים, מוטב שתהא אצלנו, אמר להם
אינה ראויה להתקיים בעליונים,
שנאמר ולא תמצא בארץ החיים
(איוב כח יג), וכי יש ארץ למעלה,
והיכן היא מתקיימת בתחתונים,
שנאמר אנכי עשיתי ארץ ואדם
עליה בראתי (ישעיה מה יב), ר'
נחמיה בשם ר' יהודה אומר משל
לאדם שהיה לו בן, והיה חסר אצבע
אחת, והולך אביו ללמדו סריקה
שירקיריס וכל עיסקה של אומנות,
אותה אומנות צריכה לכלן אצבעות,
אחר ימים בא אביו אצלו, אמר לו
למה לא למדת לבני אומנות זו, אמר
ליה אומנות זו צריכה כל האצבעות,
ובנך חסר אצבע אחת, ואתה מבקש
שילמוד בנך אומנות סריקוס
שירקיריס, כך אמר הקב"ה אין
התורה מתקיימת אצלכם, לפי שאין
פריה ורבייה ביניכם. ולא טומאה,
ולא מיתה וחולי, אלא כלכם
קדושים, ובתורה כתיב אדם כי ימות
באהל (במדבר יט יד), זאת תהיה
תורת המצורע (ויקרא יד ב), אשה
כי תזריע (שם ויקרא יב ב), ואשה
כי יזוב (שם ויקרא טו כה), את זה
תאכלו (שם ויקרא יא ט), את זה
לא תאכלו (שם שם ויקרא י"א ד),
לכך נאמר ולא תמצא בארץ החיים
(איוב כח יג). [ועשה הקב"ה חסדו,
ונתן אותה למשה, ככלותו לדבר כל
הדברים אל המלאכים, וכיון שעלה
משה ולא ירד, עשו ישראל אותו
מעשה, ונשתברו הלוחות, שמחו
מלאכי השרת, ואמרו עכשיו תחזור
התורה אלינו, וכשעלה משה לקבלה
פעם שניה, אמרו מלאכי השרת
רבונו של עולם והלא אתמול עברו
עליה, שכתבת בה לא יהיה לך
אלהים אחרים (שמות כ ג), אמר
להם הקב"ה בכל יום הייתם
קטיגורין ביני לבין ישראל, לא אתם

כשירדתם אצל אברהם אכלתם בשר
בחלב, שנאמר ויקח חמאה וחלב ובן
הבקר וגו' ויאכלו (בראשית יח ח),
ותינוק שלהם כשהוא בא מבית רבו,
ואמו נותנת לו פת ובשר וגבינה
לאכול, והוא אומר לה, היום למדני
רבי, לא תבשל גדי בחלב אמו
(שמות לד כו), לא מצאו לו מענה,
באותה שעה אמר הקב"ה למשה,
כתב לך את הדברים האלה (שם שם
/שמות ל"ד/ כז), עד שאין להם
מענה ותשובה]. וכשבקש הקב"ה
להשרות שכינתו במשכן, אמרו
המלאכים לפני הקב"ה רבונו של
עולם מה אנוש כי תזכרנו. ר' יהודה
בשם ר' אייבו ור' יהודה ב"ר סימון
אמרו שניהם מפסוק אחד, מלכי
צבאות ידודון ידודון (תהלים סח
יג), פיתקין היו משליכין, כדבר
שנאמר ואל עמי ידו גורל (יזאל ד
ג), אמר להם הקב"ה חייכם כך אני
אעשה, כסה השמים הודו ותהלתו
מלאה הארץ (חבקוק ג ג), אמר להם
חייכם שכינה אצלי היא, שנאמר
ותהלתו מלאה הארץ, אמרו לו
המלאכים כנאיתה בארעא, אמר להן
דוד אף על פי תדע לך שכן הוא,
שנאמר הללו את ה' מן השמים
(תהלים קמח א), הודו על ארץ
ושמים (שם שם /תהלים קמ"ח/ יג),
תחלה על הארץ, ואחר כך על
השמים, לכך נאמר ה' אדונינו מה
אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה
הודך על השמים.

פסיקתא זוטרתא שמות פרק יט

י) ויאמר ה' אל משה לך אל העם
וקדשתם היום ומחר. זה יום רביעי
לחדש, ומחר זה יום חמישי לחדש,
ובהשכמת יום ששי בנה מזבח, זו
דברי המכילתא, ועיינתי אני במס'
שבת בפ' אמר ר' עקיבא בברייתא
תנו רבנן בששי בחודש ניתנו עשרת
הדברים לישראל, ר' יוסי אומר
בשבעה בו, אמר רבא דכולי עלמא
בראש חדש אתו למדבר סיני כתוב
הכא ביום הזה, וכתיב החדש הזה
לכם (שמות יב ב), מה להלן ראש
חדש, אף כאן ראש חדש, ודכולי
עלמא בשבת נתנה תורה לישראל,
כתיב הכא זכור את יום השבת

לקדשו (שמות כ ז), וכתיב התם
זכור את היום הזה אשר יצאתם
ממצרים (שם יג ג), מה להלן
בעיצומו של יום, אף כאן נמי
בעיצומו של יום, כי פליגי בקביעה
דירחא, ר' יוסי סבר בחד בשבא
איקבע ירחא, ורבנן סברי בתרי
בשבא איקבע ירחי, ואע"פ שר' יוסי
נימוקו עמו, ואמר יום אחד הוסיף
משה מדעתו, לא עמדה הלכה
כמותו, אלא לפי שאמר בשבעה בו
והוצרך לומר יום אחד הוסיף, וקרא
לא דייק כוותיה, מ"מ נראין הדברים
כרבנן שאמרו בשני בשבת הוקבע
ראש חדש סיון כמו שכתבנו
למעלה, שר"ח ניסן הוקבע יום ו',
ור"ח אייר יום ז' ויום א', וביום
ראשון באו למדבר סיני ואכלו את
המן חמשה ימים קודם לשבת,
שנאמר ששת ימים תלקטוהו וביום
השביעי שבת לא יהיה בו (שמות טז
כו), לפי שהיה מדבר אליהם ביום
ראשון על ירידת המן, אמר להם
ששת ימים, כלומר ששת ימי שבת,
אבל הוא עד הבקר לא נמצא שנאמר
ובקר וראיתם את כבוד ה' (שם שם
ז), וראש חודש סיון הוקבע בשני
בשבת כרבנן, ובו ביום באו במדבר
סיני, אותו היום היו טרודים מן
הדרך ולא אמר להם כלום, ביום
שני שהוא שלישי בשבת אמר להם
ואתם תהיו לי ממלכת כהנים,
ברביעי בשבת אמר להם מצות
הגבלה, בחמישי עשו פרישה שהוא
רביעי בחדש, שנאמר וקדשתם
היום, זה יום רביעי בחדש, ומחר זה
יום חמישי בחדש, שהוא ששי
בשבת, וביום השבת שהוא ששי
בחדש, קבלו עשרת הדברות והוא
יום חג השבועות, יום מתן תורה,
יום חמשים ליציאת מצרים, לכך
נאמר תחת התפוח עוררתך (שה"ש
ח ה), ואומר כתפוח בעצי היער
(שם ב ג), מה תפוח זה מוציא
פירות לחמשים יום משתפרה, כך
התורה נתנה לחמשים יום לגאולת
ישראל, ונתנה תורה לסוף שבעה
דורות, אברהם, יצחק, יעקב, לוי,
קהת, עמרם, ומשה, שהן סוף שבעה
שבועות לגאולתן, שהוא יום שביעי
המקודש, כי בו שבת מכל מלאכתו:
דרש האי גלילאה עליה דר' חסדא,
בריך רחמנא דיהב לן אוריין

תליתאי, ביום תליתאי, על ידי תליתאי, לעם תליתאי, בירח תליתאי, כמאן כרבנן שאמרו בשני בשבת הוקבע החדש ובחמישי עבוד פרישה: וקדשתם היום ומחר. יום חמישי ויום ששי וביום השביעי המקודש, שבת קבלו עשרת הדברות, שהוא יום שלישי להפרשה, והשכים משה בבקר, ובנה מזבח ולקח הדם ושם באגנות, והזה על ישראל, שלא קיבלו ישראל את התורה, אלא על ידי טבילה והזאה, ולפי שהענין הזה כתוב בפ' אלה המשפטים, ואין אומרים בתורה מה שהוקדם מוקדם ומה שהאחר מאוחר, אלא אעפ"י שמאוחר, המבין יכול להבין ענינו, כי כלם נכוחים למבין, והט אונן לשמוע, שפרשת אלה המשפטים, וכל ספר הברית כתב לו משה רבינו קודם לעשרת הדברות, שנאמר ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד ז), ואח"כ קבלו עשרת הדברות, וכל אלו המעשים בו ביום נעשו, ולפי שרציתי להביא מדרש כל פסוק בענינו, הנחתי שלא לפרש פה פרשת ואל משה אמר עלה אל ה' (שמות כד א), כי כל אותה הפרשה היתה בין שלשת ימי הפרשה, בזמן שאמר וקדשתם היום ומחר. מהו וקדשתם. הפרישה מן האשה, שהפולטת שכבת זרע בתוך שלשה ימים טמאה, שעדיין לא הסריחה, אבל ביום השלישי טהורה, שכבר יוצאת מתורת שכבת זרע ואינה ראויה להזריע, לפיכך לא הפרישם אלא שני ימים בלבד: וכבסו שמלותם. ומנין לטבילה שהיו צריכין, שבכל התורה אין כיבוס בגדים בלא טבילה, שנאמר וכבסו בגדיו ורחץ בשרו במים (ויקרא טו יג):

אוצר המדרשים עקיבא

ד"א אל"ף, אמר הקב"ה אמרתי פארתי לעמי ופארתי לעמי אמרתי. ואין אמרתי אלא תורה שנאמר יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי (פ' האזינו). ואין לקחי אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתך אל תעזובו (משלי ד'). ומהו

אל תעזובו? מלמד שבעת מתן תורה קרא הקב"ה לישראל ואמר להם בני! מקח טוב יש לי בעולם ואני נותן אותו לכם לעד לעולם אם תקבלו את תורתך ותשמרו את מצותי. משיבים ואומרים לפניו רבש"ע איזהו מקח טוב שאתה נותן לנו אם נשמור את תורתך? משיב הקב"ה ואמר להם זה העולם הבא. משיבים ישראל ואומרים רבש"ע הראנו דוגמא של עוה"ב. משיב הקב"ה ואמר להם זה שבת שהוא אחד מששים של עוה"ב שכולו שבת שנאמר זכור את יום השבת. ומנין שעוה"ב כולו שבת שנאמר מזמור שיר ליום השבת וגו' (תהלים צ"ב) ליום שכולו שבת. שכיון שראה אדם הראשון את השבת פתח את פיו בשבחיו של הקב"ה ואמר מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון. באותה שעה ירדו מלאכי השרת כתות כתות מן השמים ואמרו טוב להודות, וכן השמים מקצתן היו אווזים בידיהם כנורות ועוגבות ומקצתן היו בידיהם נבלים ומצלתים וכל כלי שיר ומנגנים לפניו בשיר שנאמר ולזמר לשמך עליון. להגיד בבקר חסדך זה עולם הבא שנמשל לבקרים שנאמר חדשים לבקרים רבה אמונתך (איכה ג'), ואמונתך בלילות זה העולם הזה שנמשל ללילה שנאמר תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער (תהלים ק"ד), וכי כל חיתו יער לא תרמוש אלא בלילה וביום אינה רומשת כלל? אלא מלמד שעוה"ז נמשל כלילה ומלכי או"ה משולים כחיות שהן רומשות ביער בתוך הלילה (הגלות), וכיון שעלה עמוד השחר חוזרין. וכשם שכל החיות חוזרות ליערם ולמקומם כך כל מלכי הארץ ורוזני תבל כיון שבא עליהם עוה"ב ומלכות משיח חוזרים ליערם ולמקומם ויורדין מגדולתם ושבים אל עפרם ואינם באים לעוה"ב שנאמר והיה ה' למלך על כל הארץ (זכריה י"ד).

ילקוט שמעוני תורה פרשת יתרו

כתפוח בעצי היער מה התפוח הזה הכל בורחין ממנו שאין לו צל כך

ברחו כל אומות העולם מלפני הקב"ה ביום מתן תורה יכול אף ישראל כן תלמוד לומר בצלו חמדתי וישבתי מה תפוח הזה מוציא נצו קודם לעליו כך הקדימו ישראל עשיה לשמיעה, מה תפוח זה אינו גומר פירותיו אלא בסיון כך לא נתנו ישראל ריח טוב בעולם אלא בסיון אימתי בחדש השלישי משל וכו' וכיון שהגיע הזמן אמרו הרי שעה שתכנס מטרונא לחופה כך כאן כיון שהגיע זמנה של תורה אמרו הרי שעה שתנתן תורה לישראל. ר' לוי בשם ר' שמעון בן חלפתא משל למלך שנשבה בנו והלך ופדה בנו אמר היו מונין אפטיא לפדיון בני כך אמר הקב"ה היו מונין אפטיא ליציאת מצרים למלך שהיה משיא את בתו ואמר היו מונין אפטיא לנשואי בתי כך אמר הקב"ה היו מונין אפטיא למתן תורה. ביום הזה באו מדבר סיני וכו' אמר ר' יהושע בן לוי משל לבן מלך שהיה מטייל בשוק ופגע באוהבו של מלך ומלא חזקו אבנים טובות ומרגליות אמר המלך פתחו לו תסווריות שלי שלא יהא בני אומר אילולי אוהבו של מלך לא היה לי מה ליתן לו כך אמר הקב"ה למשה שלא יהו ישראל אומרים אילולי שבא יתרו ולמדם את הדינין לא היה לו ליתן לנו את התורה אלא הריני נותן להם את התורה שכולה דינים ואלה המשפטים, אמר ר' לוי משל למלך שהיה מבקש לישא אשה בת טובים ובת גניסים אמר איני תובע בה אלא משאני עושה בה כמה טובות אחר כך אני תובע בה, ראה אותה ערומה והלבישה, ואלבישך רקמה. בים והעבירה ובני ישראל הלכו ביבשה. באו עליה שבאים והצילה אלו עמלקים. ראה אותה אצל הנחתום ומלא חיקה גלוסקאות. אצל החנוני והשקה אותה קונדיטון. אצל הפטם ומלא חיקה פטומות. אצל פרקרוס ומלא חיקה פרקריריסים, כך גלוסקאות הנני ממטיר לכם לחם. קונדיטון אז ישיר את השירה הזאת עלי באר. פטומות ויגזו שלוים. פרקרוס ויניקהו דבש מסלע. משל למלך שהיה משיא את בתו וקבע קרטיסין בני רומי לא יחתון לסוריא ובני סוריא לא יחתון לרומי וכיון

שהשיא את בתו התיר קרטיסין, כך עד שלא נתנה תורה השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם ומשנתנה תורה ומשה עלה אל האלהים וירד ה' על הר סיני. דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום בקש הקב"ה ליתן תורה לישראל בשעה שיצאו ממצרים והיו חלוקים אלו על אלו והיו אומרים בכל שעה נתנה ראש ונשובה מצרימה מה כתיב ויסעו מסכות ויחנו באתם היו נוסעין במריבה וחנוין במריבה כשבאו לסיני הוששו כולם אגודה אחת ויחנו שם ישראל אין כתיב כאן אלא ויחן שם ישראל נעשו הומניא אחת אמר הקב"ה התורה כולה שלום ולמי אני נותנה לאומה שהיא אוהבת שלום הוי כל נתיבותיה שלום, בחדש השלישי חדוש דברים אני מחדש בכם ועושה בכם מעין דוגמת העולם הבא. מה לעתיד לבא ואזני חרשים תפתחנה אף הכא כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, מה לעתיד לבא אז ידלג כאיל פסח וגו' אף הכא ויענו כל העם יחדו. ומפני מה נתנה במדבר ללמדך שאם אין אדם מפקיר עצמו כמדבר אינו זוכה לדברי תורה. ומה המדבר הזה אין לו סוף כך דברי תורה אין להם סוף שנאמר ארוכה מארץ מדה וגו' וכשם שאין לה סוף כך אין למתן שכרה סוף שנאמר מה רב טובך וגו'. ביום הזה באו מדבר סיני וכי ביום הזה באו אלא כשאתה למד תורה לא יהו בעיניך ישנים אלא כאילו היום נתנה. ביום ההוא אין כתיב כאן אלא ביום הזה בעולם הזה נתתי לכם את התורה והיו יחידים יגיעים בה אבל לעתיד לבא אני מלמדה לכל ישראל והן לומדין אותה ואינן שוכחין שנאמר כי זאת הברית אשר אכרות את בית ישראל אחרי הימים ההם נאם ה' נתתי את תורתך בקרבם ועל לבם אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם, ולא עוד אלא שאני מרבה שלום ביניהם כשם שאמר ישעיה וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך:

ילקוט שמעוני תורה פרשת יתרו

ומשה עלה אל האלהים זה יום ראשון ושני, ויקרא אליו מגיד שקריאה קדמה לדבור. כה בלשון הקדש. כה בסדר הזה. כה בענין הזה. כה שלא תפחות ולא תוסיף. כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים ותגיד לבני ישראל אלו האנשים. ד"א לבית יעקב בזכות יעקב ותגיד לבני ישראל בזכות ישראל. ד"א כה תאמר אמור בלשון רכה ראשי הדברים לנשים ותגיד לבני ישראל ותדקדק עמהן. אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים לא במסורת אני אומר לכם לא כתבים אני משגר לכם ולא עדים אני מעמיד עליכם אלא אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים ראו על כמה חייבין לי על ע"א ועל גלוי עריות ועל שפיכות דמים לשעבר ולא נפרעתי מהן אלא על ידכם. ואשא אתכם על כנפי נשרים ר' אליעזר אומר זה יום רעמסס לפי שנתקבצו כולן ובאו לרעמסס לשעה קלה. ואביא אתכם אלי לפני הר סיני. ר' עקיבא אומר זה מתן תורה לפי שישראל נרתעין לאחוריהן שנים עשר מיל [וחוזרין לפניהם י"ב מיל] ועשרים וארבעה מיל על כל דבור ודבור. ואביא אתכם אלי לבית הבחירה. ד"א ואשא אתכם על כנפי נשרים מה נשתנה הנשר הזה מכל העופות כולן שכל העופות כולן נותנין את בניהן בין רגליהן מפני שהן מתיראין מעוף אחר שהוא פורח על גביו אבל הנשר הזה אינו מתירא אלא מן האדם זה בלבד שמא יזרוק בו אדם חץ אמר מוטב שיכנס בי החץ ולא בבני. משל לאחד שהיה מהלך בדרך והיה בנו מהלך לפניו באו לסטין לשבותו מלפניו נטלו מלפניו ונתנו לאחריו בא זאב ליטלו מלאחריו נטלו מלאחריו ונתנו מלפניו ליסטין לפניו וזאב לאחריו נטלו ונתנו על כתפיו שנאמר ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלהיך וגו'. ועתה אם שמוע תשמעו ועתה קבלו עליכם שכל התחלות קשות. אם שמוע תשמעו שמע אדם מצוה אחת משמיעין אותו מצות הרבה שנאמר אם שמוע תשמע, שכח מצוה אחת משכחין אותו מצות הרבה שנאמר שכח תשכח. ושמרתם את בריתי ר' אליעזר אומר זה ברית שבת. ר"ע

אומר זה ברית מילה ועבודת אלילים. והייתם לי סגולה מכל העמים שתהיו פנויין לי ועוסקין בדברי תורתך ולא תהיו עוסקין בדברים אחרים. סגולה מה סגולתו של אדם חביבה עליו כך תהיו חביבין עלי. ר' יהושע בן קרחה אומר כדי שתקבע אוזן. יכול כשם שהאשה מסגלת אחר בעלה והבן אחר אביו והעבד אחר אדוניו והשפחה אחר גברתה יכול אף אתם מסגלין לי מאחורי ת"ל כי לי כל הארץ:

ואתם תהיו לי כביכול איני מעמיד ואיני משליט עליכם אלא אני. וכן הוא אומר הנה לא ינום ולא יישן וגו', ממלכת כהנים איני ממליך מאומות העולם עליכם. וכן הוא אומר אחת היא יונתי וגו'. ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר מנין אתה אומר שכל אחד ואחד מישראל עתיד להיות לו בנים כיצאי מצרים שנאמר תחת אבותיך יהיו בניך, אי בנים יכול דווים וכפופים ת"ל תשיתמו לשרים, אי לשרים יכול פרגמטוטין ת"ל ממלכת, אי מלך יכול חוזר ומכבש ת"ל כהנים בטלנים כענין שנאמר ובני דוד כהנים היו, מכאן אמרו ראויין היו ישראל לאכול בקדשים עד שלא עשו את העגל משעשו העגל ניטלו מהם ונתנו לכהנים שנאמר שה פזורה ישראל משולין כשה מה דרכו של שה לוקה אחד מחבריו וכולן מרגישין כך הם ישראל אחד מהן (חוטא) [נהרג] וכולן (נענשין) [מצערין] אבל עכו"ם אינו כן אלא אם נהרג אחד מהן כולן שמחים במפלתו, וגוי קדוש קראו גוי קדוש שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, קדוש מקודשים פרושים מעובדי אלילים ומשקוציהם. אלה הדברים שלא תפחות ושלא תוסיף. אשר תדבר אל בני ישראל כסדר הזה. ויבא משה ויקרא לזקני העם מגיד שמשה חלק כבוד לזקנים. וישם לפניהם האיר את עיניהם. את כל הדברים ראשון ראשון אחרון אחרון. אשר צוה ה' אף לנשים אמור. ויענו כל העם יחדו ויאמרו לא ענו בחנופה ולא קבלו זה מזה אלא השוו כולן לב אחד ואמרו כל

אשר דבר ה' נעשה (ונשמע). וישב משה את דברי העם וגו' וכי היה צריך משה להשיב אלא בא הכתוב ללמדך שלא יאמר הואיל ויודע מי ששלחו אינו צריך להשיב. ד"א ליתן שכר למשה על כל עליה ועליה ועל כל ירידה וירידה, ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בענן עבה ואי זה זה ערפל שנא' ומשה נגש אל הערפל וגו'. בעבור ישמע העם וגו' ר' יהודה אומר מנין אתה אומר שאמר המקום למשה הריני אומר לך דבר ואתה מחזרני ואני מודה לך שיהו ישראל אומרים גדול משה שהודה לו המקום. וגם כך יאמינו לעולם רבי אומר אין אנו צריכין לעשות למשה גדול אא"כ עשינו להקב"ה שחזר בו בדבורו אלא מלמד שאמר המקום למשה הריני קורא לך מראש ההר ואתה עולה שנאמר ויקרא ה' למשה וגם כך יאמינו לעולם גם כך גם בנביאים העתידיים לעמוד אחריו. ויגד משה את דברי העם וגו' וכי מה אמר המקום למשה לאמר לישראל או מה אמרו ישראל לאמר למקום. רבי יוסי הגלילי אומר מתוך שנאמר ויבא משה ויספר לעם א"ל אם אתם מקבלים עונשין בשמחה הרי אתם מקבלים שכר ואם לאו הרי אתם מקבלים פורענות וקבלו עליהם עונשין בשמחה, רבי אומר וכי מה אמר המקום למשה לאמר לישראל או מה אמרו ישראל לאמר למקום אלא אמרו רצוננו לשמוע מפי מלכנו ולא דומה שומע מפי פרגוד לשומע מפי המלך אמר המקום תן להם מה שבקשו בעבור ישמע העם בדברי עמך, ד"א אמרו רצוננו לראות מלכנו לא דומה שומע לרואה א"ל המקום תן להם מה שבקשו כי ביום השלישי ירד ה' וגו'. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים א"ר אשי אמר לי הונא בר נתן הוה קאימנא קמיה דיוגדר מלכא והוה מדלי לי המיינאי ותיתייה ניהליה א"ל ממלכת כהנים וגוי קדוש כתיב בכו. כי אתאי לקמיה דאמימר א"ל איקיים בך והיו מלכים אומניך, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ראוי היה לומר נשמע ונעשה אלא אמרו ישראל להקב"ה רבון כל העולמים עד שלא שמענום קיימנום, אנכי קיים יעקב שנאמר

ויאמר יעקב אל ביתו וגו' הסירו את אלהי הנכר, לא תשא קיים אברהם שנאמר הרימותי ידי אל ה' זכור קיים יוסף שנאמר וטבוח טבח והכן, כבד קיים יצחק כשנעקד על גבי המזבח. לא תרצח קיים יהודה מה בצע כי נהרוג את אחינו, לא תנאף קיים יוסף באשת פוטיפרע. לא תגנוב קיימו השבטים ואיך נגנוב מבית אדוניך כסף או זהב, לא תענה קיים אברהם שהעיד לכל באי עולם שאתה רבון כל המעשים אף הוא קיים לא תחמוד אם מחוט ועד שרוך נעל:

ילקוט שמעוני תהילים רמז

ובשם אלהינו נדגול, משל למה הדבר דומה, לעשיר שהיה לו אוצר מלא יין, נכנס לבדוקו ומצא אותו חומץ, בא לצאת מהאוצר ומצא שם חבית אחת מלא יין, אמר חבית זו עומדת עלי כמלוא אוצר - כך ברא הקב"ה שבעים אומות, ומכולם לא אהב אלא את ישראל, שנאמר הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה, ועשה אותם דגלים, שנאמר איש על דגלו באותות, כדי שיהיו ניכרין בני ראובן לעצמן ובני שמעון לעצמן כמלאכי השרת, וכה"א ובשם אלהינו נדגול, הביאני אל בית היין, יו"ד יו"ד עשרים, ו' חמשים, הרי שבעים ומכלן לא אהב אלא את ישראל, וכן הוא אומר ששים המה מלכות וגו' אחת היא יונתי תמתי. אמר רב הונא בראשונה כל מי שהיה מראה איקונין של מלך באצבע היה נהרג, והתינוקות הולכים לבית הספר ומראין את האזכרות באצבע. אמר הקב"ה ודגלו עלי אהבה, וגודלו עלי אהבה. לפי שראו ישראל את המלאכים במתן תורה עשויים דגלים דגלים, שנאמר רכב אלהים רבתיים, התחילו מתאווין לדגלים, לכן הוא אומר ודגלו עלי אהבה, וכן הוא אומר ובשם אלהינו נדגול, אמר הקב"ה חייכם שאני עושה משאלותיכם, שנאמר ימלא ה' כל משאלותיך. דבר אחר הביאני אל בית היין, זה סיני שנתנה התורה בו שנמשלה ביין, שנאמר לכו לחמו

ושתו ביין מסכתי. דבר אחר ובשם אלהינו נדגול, לפי שבעולם הזה כל אדם מכיר דגלו מתוך סימנין שלו, שנאמר דגל מחנה ראובן, מדגלו היה מכיר בית אב שלו, מתוך בית אב שלו היה מכיר משפחתו, אבל לעתיד לבא אינו כן, אלא בשם אלהינו נדגול. ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו, המזמור הזה ראשו בענייה וסופו בענייה, ראשו בענייה יענך ה' ביום צרה, וסופו בענייה ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו:

ילקוט שמעוני שיר השירים

כתפוח בעצי היער, אמר רבי יוסי אמר רבי חנינא למה נמשלו ישראל לתפוח, לומר לך מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, רבי אחא ורבי הונא בשם רבי יוסי בן זמרא מה תפוח הזה הכל בורחין ממנו שאין לו צל, כך ברחו כל עובדי אלילים מן הקב"ה ביום מתן תורה, יכול אף ישראל כן תלמוד לומר בצלו חמדתי וישבתי, אמר רבי ברכיה מה התפוח הזה אינו גומר פירותיו אלא בסיון, כך לא נתנו ישראל ריח טוב בעולם אלא בסיון, דבר אחר כתפוח בעצי היער מה התפוח הזה ריחו טוב מכל האילנות, כך ישראל טובים מכל העו"א שנאמר הטיבה ה' לטובים, כתפוח בעצי היער אפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרמון, בצלו חמדתי וישבתי, זה עמוד הענן שהגין לישראל ארבעים שנה, ופריו מתוק לחכי, זה המן שירד לישראל בעין יפה והיו ישראל טועמין בו תקמו"ו טעמים מנין מתו"ק, דבר אחר כתפוח בעצי היער שכל העו"א עובדים ע"א והוא מדמן לעצי היער שהם אילני סרק שאין בהם ממש:

בצלו חמדתי וישבתי זה משכן, ופריו מתוק לחכי זה תורה דכתיב טוב פריי מחרוץ, דבר אחר תפוח משעה שהוא מניץ עד שעה שהוא גומר פירותיו חמשים יום, כך משיצאו ישראל ממצרים עד שקבלו התורה חמשים יום, רבי יהודה ברבי סימון אמר בה תרי מה התפוח הזה

אתה נותן בו איסר ואתה מריח בו
כמה ריחות, כך אמר משה לישראל
בדבר קל אתם נגאלים, ולקחתם
אגודת אזוב כמה שויה ה' מעה
בזכותה זכו לירש בזת מצרים בזת
הים בזת סיחון ועוג ושלישים ואחד
מלכים, והלולב הזה שיש בו כמה
יציאות על אחת כמה וכמה, אמר
רבי לוי שלש קוויות טובות קוו
ישראל על הים, לדגלים, למשכן,
ולתורה, לתורה מנין שנאמר בצלו,
לדגלים שנאמר חמדתי, למשכן
שנאמר וישבתי, ואומר אנכי יושב
בבית ארזים, הביאני אל בית היין,
זה תורה מה היין הזה ערב על
שותיו כך דברי תורה ערבין לפי
הקב"ה. ודגלו עלי אהבה זה קריאת
שמע ותפלה (ברמז תרפ"א), שמאלו
תחת לראשי שעובדי אלילים
משתחווים לשמש וישראל מיחדים
את השם, והקב"ה מחבקם בימינו
ומסייעם בשמאלו, שנאמר שמאלו
תחת לראשי:

שבועות בתנ"ך

מתן תורה – ספר שמות:

פרק י"ט

א בַּחֲדָשׁ, הַשְּׁלִישִׁי, לְצֵאת
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם--בַּיּוֹם
הַזֶּה, בָּאוּ מִדְבַר סִינַי.
ב וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים, וַיָּבֹאוּ מִדְבַר סִינַי,
וַיַּחֲנוּ, בְּמִדְבַר; וַיַּחֲזֹ-שָׁם יִשְׂרָאֵל, נֶגֶד
הַהָר.
ג וּמֹשֶׁה עָלָה, אֶל-הָאֱלֹהִים; וַיִּקְרָא
אֵלָיו יְהוָה, מִן-הַהָר לֵאמֹר, כֹּה
תֹאמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל, וְתֹאמְרוּ לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל.
ד אַתֶּם רְאִיתֶם, אֲשֶׁר עָשִׂיתִי
לְמִצְרָיִם; וְאֲשֶׁא אֶתְכֶם עַל-פְּנֵי
נְשָׂרִים, וְאֶבֵּא אֶתְכֶם אֵלַי.
ה וְעַתָּה, אִם-שָׁמוּעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי,
וְשָׁמַרְתֶּם, אֶת-בְּרִיתִי--וְהָיִיתֶם לִי
סֻגְלָה מִכָּל-הָעַמִּים, כִּי-לִי
כָל-הָאֶרֶץ.
ו וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי מִמְּלֶכֶת כְּהַנִּים, וְגוֹי
קָדוֹשׁ: אֵלֶּה, הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר תִּדְבַר,
אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
ז וַיָּבֹא מֹשֶׁה, וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם;
וַיִּשָּׂם לִפְנֵיהֶם, אֶת כָּל-הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר צִוָּהוּ, יְהוָה.
ח וַיַּעֲנוּ כָל-הָעָם יְחָדָו וַיֹּאמְרוּ, כֹּל
אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה; וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה
אֶת-דְּבָרֵי הָעָם, אֶל-יְהוָה.
ט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, הִנֵּה אֲנֹכִי
בֵּא אֵלֶיךָ בְּעַב הָעֲנָן, בְּעַבּוֹר יִשְׁמַע
הָעָם בְּדַבְרֵי עֲמֹד, וְגַם-בָּדָד יֵאָמְנוּ
לְעוֹלָם; וַיִּגַּד מֹשֶׁה אֶת-דְּבָרֵי הָעָם,
אֶל-יְהוָה.
י וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵךְ אֶל-הָעָם,
וְקַדְשֵׁתֶם הַיּוֹם וּמָחָר; וּכְבֹסוּ,
שְׂמֹלֹתֵיכֶם.
יא וְהָיוּ נִכְנִים, לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי: כִּי
בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, יֵרַד יְהוָה לְעִינֵי
כָל-הָעָם--עַל-הָר סִינַי.
יב וְהִגַּבְלֹתָ אֶת-הָעָם סָבִיב לְאֹמֶר,
הִשְׁמְרוּ לְכֶם עֲלוֹת בְּהָר וּנְגַע
בְּקִצְחוֹ: כָּל-הַנִּגַּע בְּהָר, מוֹת יוּמָת.
יג לֹא-תִגַּע בּוֹ יָד, כִּי-סְקוּל יִסְקַל
או-יָרֶה יִיָּרֶה--אִם-בְּהִמָּה אִם-אִישׁ,

לא יחיה; במשף, היבל, המה, יעלו
בהר.

יד וירד משה מן-ההר, אל-העם;
ויקדש, את-העם, ויכבסו, שמלתם.
טו ויאמר, אל-העם, הוי נכנים,
לשלישת ימים: אל-תגשו,
אל-אשה.

טז ויהי ביום השלישי בהיית הבקר,
ויהי קולת וברקים וענן כבד
על-ההר, וקול שפר, חזק מאד;
ויחרד כל-העם, אשר במחנה.
יז ויוצא משה את-העם לקראת
האלהים, מן-המחנה; ויתמצבו,
בתחתית ההר.

יח והר סיני, עשן כלו, מפני אשר
ירד עליו יהוה, באש; ויעל עשנו
פעשן הפכשון, ויחרד כל-ההר מאד.

יט ויהי קול השפר, הולף וחזק מאד;
משה ידבר, והאלהים יענו בקול.

כ וירד יהוה על-הר סיני, אל-ראש
ההר; ויקרא יהוה למשה אל-ראש
ההר, ויעל משה.

כא ויאמר יהוה אל-משה, רד העד
פעם: פן-יהרסו אל-יהוה לראות,
ונפל ממנו רב.

כב וגם הפקנים הנגשים אל-יהוה,
יתקדשו: פן-יפרץ בהם, יהוה.

כג ויאמר משה, אל-יהוה, לא-יוכל
העם, לעלות אל-הר סיני: כי-אתה
העדתה בנו, לאמר, הגבל את-ההר,
וקדשתו.

כד ויאמר אליו יהוה לה-רד, ועלית
אתה ואחרון עמך; והפקנים והעם,
אל-יהרסו לעלות
אל-יהוה--פן-יפרץ-בם. **כה** וירד
משה, אל-העם, ויאמר, אלהם. {ס}

פרק כ'

א וידבר אלהים, את כל-הדברים
האלה לאמר. {ס}

ב * אנכי יהוה אלהיך, אשר
הוצאתיך מארץ מצרים מבית
עבדים: לא-יהיה לה אלהים אחרים,
על-פני.

ג לא-תעשה לה פסל, וכל-תמונה,
אשר בשמים ממעל, ואשר בארץ
מתחת--ואשר במים, מתחת לארץ.

ד לא-תשתחוו להם, ולא תעבדם:
כי אנכי יהוה אלהיך, אל קנא--פקד
עון אבות על-בנים ועל-שלישים
ועל-רבעים, לשנאי.

ה ועשה חסד, לאלפים--לאהבי,
ולשומרי מצותי. {ס}

ו לא תשא את-שם-יהוה אלהיך,
לשוא: כי לא ינקה יהוה, את
אשר-ישא את-שמו לשוא. {פ}
ז זכור את-יום השבת, לקדשו.
ח ששת ימים תעבד, ועשית
כל-מלאכתך.

ט ויום, השביעי--שבת, ליהוה
אלהיך: לא-תעשה כל-מלאכה אתה
ובנך ובתך, עבדך ואמתך ובהמתך,
וגרך, אשר בשעריך.

י כי ששת-ימים עשה יהוה
את-השמים ואת-הארץ, את-הים
ואת-כל-אשר-בם, וינח, ביום
השביעי; על-כן, ברוך יהוה את-יום
השבת--ויקדשהו. {ס}

יא כבד את-אביך, ואת-אמך--למען,
יארכוני ימיה, על האדמה, אשר-יהוה
אלהיך נתן לה. {ס}

יב לא תרצח, {ס} לא תנאף;
{ס} לא תגנב, {ס} לא-תענה
ברעה עד שקר. {ס}

יג לא תחמד, בית רעה; {ס}
לא-תחמד אשת רעה, ועבדו ואמתו
ושורו וחמרו, וכל, אשר לרעה.
{פ}

יד וכל-העם ראים את-הקולת
ואת-הלפידים, ואת קול השפר,
ואת-ההר, עשן; וירא העם ויגעו,
ויעמדו מרחק.

טו ויאמרו, אל-משה, דבר-אתה
עמנו, ונשמעה; ואל-ידבר עמנו
אלהים, פן-נמות.

טז ויאמר משה אל-העם, אל-תיראו,
כי לבעבור נסות אתכם, בא
האלהים; ובעבור, תהיה יראתו
על-פניכם--לבלתי תחטאו.

יז ויעמד העם, מרחק; ומשה נגש
אל-הערכל, אשר-שם האלהים.
{ס}

יח ויאמר יהוה אל-משה, פה תאמר
אל-בני ישראל: אתם ראיתם--כי
מז-השמים, דברתי עמכם. **יט** לא
תעשו, אתי: אלהי כסף ואלהי זהב,
לא תעשו לכם.

כ מזבח אדמה, תעשה-לי, וזבחת
עליו את-עלתה ואת-שלתה,
את-צאנה ואת-בקרך; בכל-המקום
אשר אנפיר את-שמי, אבוא אליה
וברכתה.

כא ואם-מזבח אבנים תעשה-לי,
לא-תבנה אמתן גזית: כי חרף
הנפת עליה, ותחללה.

כב ולא-תעלה במעלת, על-מזבחי:
אשר לא-תגלה ערותך, עליו. {פ}

מתן תורה – ספר דברים:

פרק ה'

א ויקרא משה, אל-כל-ישראל,
ויאמר אלהם שמע ישראל
את-החקים ואת-המשפטים, אשר
אנכי דבר באזניכם היום; ולמדתם
אתם, ושמרתם לעשותם.

ב יהוה אלהינו, פרת עמנו
ברית--בחרב.

ג לא את-אבותינו, פרת יהוה
את-הברית הזאת: כי אתנו, אנחנו
אלה פה היום פלנו חיים.

ד פנים בפנים, דבר יהוה עמכם
בהר--מתוך האש.

ה אנכי עמד בין-יהוה וביניכם, בעת
ההוא, להגיד לכם, את-דבר יהוה:
כי יראתם מפני האש, ולא-עליתם
בהר לאמר. {ס}

ו * אנכי יהוה אלהיך, אשר
הוצאתיך מארץ מצרים מבית
עבדים: לא-יהיה לה אלהים אחרים,
על-פני.

ז לא-תעשה לה פסל, כל-תמונה,
אשר בשמים ממעל, ואשר בארץ
מתחת--ואשר במים, מתחת לארץ.

ח לא-תשתחוו להם, ולא תעבדם:
כי אנכי יהוה אלהיך, אל קנא--פקד
עון אבות על-בנים ועל-שלישים
ועל-רבעים, לשנאי.

ט ועשה חסד, לאלפים--לאהבי,
ולשומרי מצותו (מצותי). {ס}

י לא תשא את-שם-יהוה אלהיך,
לשוא: כי לא ינקה יהוה, את
אשר-ישא את-שמו לשוא. {ס}
יא שמור את-יום השבת, לקדשו,
כאשר צוה, יהוה אלהיך.

יב ששת ימים תעבד, ועשית
כל-מלאכתך.

יג ויום, השביעי--שבת, ליהוה
אלהיך: לא-תעשה כל-מלאכה אתה
ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך
וחמרה וכל-בהמתך, וגרך אשר
בשעריך--למען ינוח עבדך ואמתך,
כמוך.

יד וזכרת, כי עבד היית בארץ
מצרים, ויצאך יהוה אלהיך משם,
בד חזקה ובזרע נטויה; על-כן, צוה
יהוה אלהיך, לעשות, את-יום
השבת. {ס}

טו כַּבֵּד אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמֶּךָ, כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ--לְמַעַן יֵאָרִיכוּ יְמֶיךָ, וְלִמְעַן יֵיטֵב לְךָ, עַל הַאֲדָמָה, אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ. {ס} **טז** לֹא תִרְצָח, {ס} וְלֹא תִנְאַף; {ס} וְלֹא תִגְנֹב, {ס} וְלֹא-תַעֲנֶה בְרֵעֶךָ עַד שָׂוֵא. {ס} **יז** וְלֹא תַחְמֹד, אִשְׁתֵּי רֵעֶךָ; {ס} וְלֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ, שְׂדֵהוּ וְעַבְדוֹ וְאִמָּתוֹ שׂוֹרוֹ וְחֲמֹרוֹ, וְכֹל, אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ. {ס} **יח** אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה אֶל-כָּל-קְהֵל־לְכֶם בְּהָר, מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַעֲנַן וְהַעֲרָפֶל--קוֹל גְּדוֹל, וְלֹא יָסָף; וַיִּקְרָא, עַל-שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים, וַיִּתְּנֵם, אֵלָי.

יט וַיְהִי, כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת-הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, וַהֲרֹר, בְּעַר בְּאֵשׁ; וַתִּקְרַבּוּן אֵלַי, כָּל-רְאִשֵׁי שְׁבֻטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם. **כ** וַתֹּאמְרוּ, הֵן הִרְאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת-כְּבוֹדוֹ וְאֶת-גְּדֻלוֹ, וְאֶת-קוֹל שְׁמַעֲנוּ, מִתּוֹךְ הָאֵשׁ; הַיּוֹם הַזֶּה רָאִינוּ, כִּי-יִדְבֹר אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם וְחָי.

כא וְעַתָּה, לָמָּה נִמּוֹת, כִּי תֹאכְלֵנוּ, הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת; אִם-לִסְפִּים אֲנַחְנוּ, לְשִׁמְעַתְּ אֶת-קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עוֹד--וּמָתָנוּ. **כב** כִּי מִי כָל-בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ-הָאֵשׁ, כְּמִנְנו--וַיָּחִי.

כג קָרַב אֲתָהּ וּשְׁמַע, אֶת כָּל-אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ; וְאִתָּה תִּדְבֹר אֵלֵינוּ, אֶת כָּל-אֲשֶׁר יִדְבֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵלֶיךָ--וְשָׁמַעְנוּ וְעָשִׂינוּ. **כד** וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת-קוֹל דְּבָרֵיכֶם, בְּדַבְּרֶכֶם אֵלַי; וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי, שְׁמַעְתִּי אֶת-קוֹל דְּבָרֵי הַעַם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְרוּ אֵלַיךָ--הֵיטִיבוּ, כָּל-אֲשֶׁר דִּבְרוּ.

כה מִי-יִתֵּן וַהֲיֶה לְכֶכֶם זֶה לְהֵם, לִירְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי--כָּל-הַיָּמִים: לְמַעַן יֵיטֵב לָהֶם וְלְבָנֵיהֶם, לְעַלְמִם. **כו** לָךְ, אָמַר לָהֶם: שׁוּבוּ לְכֶם, לְאֶהְלִיכֶם.

כז וְאֲתָהּ, פַּה עֹמֵד עִמָּדִי, וְאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹה וְהַחֻקִּים וְהַמְשַׁפְּטִים, אֲשֶׁר תִּלְמָדֵם; וְעָשׂוּ בְּאָרְץ, אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לְרִשְׁתָּהּ.

כח וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת, כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲתֶכֶם: לֹא תִסְרוּ, יָמִין וּשְׂמָאל. **כט** בְּכָל-הַדֶּרֶךְ, אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲתֶכֶם--תִּלְכוּ: לְמַעַן תִּחְיִיו, וְטוֹב לְכֶם, וְהִתְרַבְּתֶם יָמִים, בְּאָרְץ אֲשֶׁר תִּירְשׁוּן.

ציווי על חג השבועות:

ספר שמות פרק ל"ד:

כב וּחַג שְׁבֻעוֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ, בִּיכּוּרֵי קִצִּיר חִטִּים; וְחַג, הָאֲסִיף--תִּקּוּפֹת, הַשָּׁנָה.

כג שְׁלוֹשׁ פַּעַמִּים, בַּשָּׁנָה--יִירָאָה, כָּל-זָכוֹר, אֶת-פְּנֵי הָאֲדוֹן יְהוָה, אֱלוֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

ספר ויקרא פרק כ"ג:

טו וּסְפַרְתֶּם לָכֶם, מִמוּחַרְתֵּי הַשַּׁבָּת, מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם, אֶת-עוֹמֵר הַתְּנוּפֶה: שִׁבְעַת שַׁבְּתוֹת, תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה. **טז** עַד מִמוּחַרְתֵּי הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית, תִּסְפְּרוּ חֲמִישִׁים יוֹם; וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה, לַיהוָה.

יז מִמוּשְׁבּוֹתֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפֶה, שְׁתֵּי יָמִים שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים--סוֹלֵת תִּהְיֶינָה, חֲמִץ תִּיאֲפִינָה: בִּיכּוּרִים, לַיהוָה. **יח** וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם, שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִים בְּנֵי שָׁנָה, וּפֶר בֶּן-בֶּקָר אֶחָד, וְאִילִים שְׁנָיִם: יְהִי עוֹלָה, לַיהוָה, וּמִנְחַתָּם וּנְסִיחָהּ, אִישָׁה רֵיחַ-נִיחּוֹחַ לַיהוָה.

יט וְעֲשִׂיתֶם שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד, לַחֲטָאת; וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה, לְזִבְחַת שְׁלָמִים. **כ** וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אוֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּיכּוּרִים תְּנוּפֶה, לִפְנֵי יְהוָה, עַל-שְׁנֵי כִבְשִׁים; קוֹדֵשׁ יִהְיֶה לַיהוָה, לְכוֹהֵן.

כא וּקְרַאתֶם בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה, מִקְרָא-קוֹדֵשׁ יִהְיֶה לָכֶם--כָּל-מְלֹאכֶת עֲבוּדָה, לֹא תַעֲשׂוּ: חֻקֹּת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, לְדוֹרוֹתֵיכֶם.

כב וּבְקוֹצְרֶכֶם אֶת-קִצִּיר אֲרָצְכֶם, לֹא-תִכְלֶה פֶּאֶת שֹׂדֵךְ בְּקוֹצְרֶךָ, וּלְקִט קִצִּירֶךָ, לֹא תִלְקֹט; לַעֲנִי וּלְגֵר תַּעֲזוּב אוֹתָם, אֲנִי יְהוָה אֱלוֹהֵיכֶם. {פ}

ספר במדבר פרק כ"ח:

כו וּבִיּוֹם הַבִּיכּוּרִים, בְּהִקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה--בַּשְּׁבֻעוֹתֵיכֶם:

מִקְרָא-קוֹדֵשׁ יִהְיֶה לָכֶם, כָּל-מְלֹאכֶת עֲבוּדָה לֹא תַעֲשׂוּ.

כז וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרִיחַ נִיחּוֹחַ, לַיהוָה--פְּרִים בְּנֵי-בֶקָר שְׁנָיִם, אֵיל אֶחָד; שִׁבְעָה כִּבְשִׁים, בְּנֵי שָׁנָה.

כח וּמִנְחַתָּם--סוֹלֵת, בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן: שְׁלוֹשָׁה עֶשְׂרוֹנִים, לִפְרֵי הָאֶחָד, שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים, לְאֵיל הָאֶחָד.

כט עִישְׂרוֹן, עִישְׂרוֹן, לְכִבְשֵׁי הָאֶחָד--לְשִׁבְעַת, הַכִּבְשִׁים.

ל שְׁעִיר עִזִּים, אֶחָד, לְכִפּוֹר, עֲלֵיכֶם.

לא מִלֶּבֶד עוֹלֹת הַתְּמִיד,

וּמִנְחַתוֹ--תַּעֲשׂוּ: תְּמִימִים יִהְיוּ-לָכֶם, וּנְסִיחָהּ. {פ}

ספר דברים פרק ט"ז:

ט שִׁבְעָה שְׁבֻעוֹת, תִּסְפּוּר-לָךְ:

מִהַחֵל חֲרַמְשׁ, בְּקַמָּה, תַּחֲלֵל לְסַפּוֹר, שִׁבְעָה שְׁבֻעוֹת.

י וְעֲשִׂית חַג שְׁבֻעוֹת, לַיהוָה

אֱלוֹהֶיךָ--מִסֹּת נֹדֶבֶת יָדְךָ, אֲשֶׁר תִּיתֵן:

כֹּאֲשֶׁר יִבְרַכְךָ, יְהוָה אֱלוֹהֶיךָ.

יא וּשְׂמַחַת לִפְנֵי יְהוָה אֱלוֹהֶיךָ, אַתָּה

וּבִנְךָ וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ, וְהַלּוֹי

אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ, וְהַגֵּר וְהִיתוּם,

וְהָאֲלֹמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ--בְּמִקּוֹם,

אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלוֹהֶיךָ, לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ, שָׁם.

יב וּזְכַרְתָּ, כִּי-עַבֵּד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם;

וּשְׂמַרְתָּ וְעֲשִׂיתָ, אֶת-הַחֻקִּים הָאֵלֶּה.

ביכורים:

ספר ויקרא פרק ב':

יד וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים,

לַיהוָה--אֲבִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ, גָּרֵשׁ

פְּרָמֶל, תִּקְרִיב, אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ.

טו וְנָתַתְּ עֲלֶיהָ שֶׁמֶן, וְשִׁמְתָהּ עֲלֶיהָ

לְבִנְיָהּ; מִנְחָה, הִוא.

טז וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִכָּרְתָהּ,

מִגֵּרֶשֶׁהּ וּמִשְׁמָנָהּ, עַל,

כָּל-לְבִנְיָתָה--אִשָּׁה, לַיהוָה. {פ}

ספר דברים פרק כ"ו:

א וְהָיָה, כִּי-תִבּוֹא אֶל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, נָתַן לָךְ נַחֲלָה; וִירִשְׁתָּהּ,

וַיִּשְׁבַּתָּ בָּהּ.

ב וּלְקַחְתָּ מֵרִאשִׁית כָּל-פְּרֵי הָאֲדָמָה,

אֲשֶׁר תִּבְיֹא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ--וְשִׁמְתָהּ בְּשַׁנְאָ;

וְהִלַּכְתָּ, אֶל-הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ, לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם.
 ג וּבָאתָ, אֶל-הַכְּהֵן, אֲשֶׁר יִהְיֶה,
 בַּיָּמִים הַהֵם; וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, הֲגִדְתִּי
 הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ, כִּי-בָאתִי
 אֶל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
 לְאַבְתָּיִנו לָתֵת לָנוּ.
 ד וְלָקַח הַכְּהֵן הַטָּנָא, מִיָּדְךָ;
 וְהֵנִיחוּ--לְפָנַי, מִזֶּבַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ.
 ה וְעֲנִית וְאָמַרְתָּ לְפָנַי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ,
 אֲרָמִי אֲבֹד אָבִי, וַיִּרַד מִצְרַיִמָּה, וַיִּגְרַר
 שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט; וַיְהִי-שָׁם, לְגוֹי גָּדוֹל
 עֲצוּם וָרֹב.
 ו וַיִּרְעוּ אַתָּנוּ הַמִּצְרַיִם, וַיַּעֲנוּנוּ; וַיִּתְּנוּ
 עָלֵינוּ, עֲבֹדָה קָשָׁה.
 ז וּנְצַעֲקָ, אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְתָּיִנוּ;
 וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת-קִלְנוּ, וַיִּרְא
 אֶת-עֲנִיָנוּ וְאֶת-עֲמַלְנוּ וְאֶת-לְחַצְנוּ.
 ח וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה, מִמִּצְרַיִם, בְּיַד חֲזָקָה
 וּבְגִרָע נְטוּיָה, וּבְמָרָא גְדֹל--וּבְאִתּוֹת,
 וּבְמִפְתִּיִם.
 ט וַיִּבְאֵנוּ, אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה; וַיִּתֵּן-לָנוּ
 אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת, אַרְצָ זָבַת חֶלֶב
 וּדְבָשׁ.
 י וְעַתָּה, הִנֵּה הִבַּאתִי אֶת-רְאִישֵׁי פְרִי
 הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר-נָתַתָּה לִּי, יְהוָה;
 וְהִנֵּחְתוּ, לְפָנַי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ,
 וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ, לְפָנַי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ.
 יא וְשִׂמַחְתָּ בְּכָל-הַטּוֹב, אֲשֶׁר נָתַן-לְךָ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ--וּלְבִימָתְךָ: אֵתָהּ, וְהֵלֹאִי,
 וְהִגַּר, אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ. {ס}

שבועות בנ"ד:

נחמיה פרק י':

לה והגורלות הפלנו על-קורבן
 העצים, הכהנים הלויים
 והעם--להביא לבית אלוהינו
 לבית-אבותינו לעיתים מזומנים,
 שנה בשנה: לבער, על-מזבח יהוה
 אלוהינו, ככתוב, בתורה.
 לו ולהביא את-ביכורי אדמתנו,
 וביכורי כל-פרי כל-עץ--שנה
 בשנה: לבית, יהוה.
 לז ואת-בכורות בנינו ובהמתנו,
 ככתוב בתורה; ואת-בכורי בקרינו
 וצאננו, להביא לבית אלוהינו,
 לכוהנים, המשרתים בבית אלוהינו.
 לח ואת-ראשית עריסותינו
 ותרומותינו ופרי כל-עץ תירוש
 ויצהר, נביא לכוהנים אל-לשכות
 בית-אלוהינו, ומעשר אדמתנו,
 ללויים; והם, הלויים, המעשרים,
 בכול ערי עבודתנו.

לט והיה הכוהן בן-אהרון
 עם-הלויים, בעשר הלויים; והלויים
 יעלו את-מעשר המעשר, לבית
 אלוהינו, אל-הלשכות, לבית
 האוצר.
 מ כי אל-הלשכות יביאו בני-ישראל
 ובני הלוי, את-תרומת הדגן התירוש
 והיצהר, ושם כלי המקדש,
 והכוהנים המשרתים והשוערים
 והמשוררים; ולא נעזוב, את-בית
 אלוהינו.

יחזקאל פרק מ"ד:

כט המנחה והחטאת והאשם, המה
 יאכלום; וכל-חרם בישראל, להם
 יהיה.
 ל וראשית כל-ביכורי כול
 וכל-תרומת כול, מכול
 תרומותיכם--לכוהנים, יהיה;
 וראשית עריסותיכם תיתנו לכוהן,
 להניח ברכה אל-ביתך.

שמות החג

שבועות הוא החג השני
 בשלושת הרגלים, והוא חל
 בשישי לחודש סיון,
 אחרי ספירת 49 ימי
 העומר.

רק כחול המועד .
ויש הטוענים עצרת כמו
"הקהל" - יום שהכל
מתכנסים ונעצרים במקום
אחד .

מתוך: אתר שיטים – מכון
החגים :
<http://www.chagim.org.il>

שמות החג :
יתכן וחג השבועות הוא
צירוף של מספר מועדים
שונים שנתלכדו לאחד .

חג השבועות - מצווה לחוג
את החג שבעה שבועות
ויום מקציר העומר .
ויש גם טוענים חג
השבועות - שבועת הברית
שהעם נשבע לפני האל
שהיתה
חלק מטקס בו קראו אחת
לשנה את כל חוקי התורה
והעם נשבע לקיימם .

חג הביכורים - על שום
"וחג שבועות תעשה לך
ביכורי קציר חטים" (שמות
ל"ד
כ"ב), ביום זה נהוג היה
להתחיל את עונת
הביכורים בה כל אחד לוקח
מתוצרת
אדמתו ומביאה למקדש .

חג הקציר - "וחג הקציר
בכורי מעשיך אשר תזרע
בשדה" (שמות כ"ג ט"ז)
על-שם
קציר החטים בתקופת החג
.

חג מתן תורה - זכר
למעמד הר סיני ומתן תורה
שחל על-פי המסורת ביום
זה .
יום הקהל - יום מתן תורה
הוא יום "הקהל" של העם .

עצרת (או עצרת של פסח)
- שם מתקופת חז"ל יום זה
הוא כשמיני עצרת שלאחר
חג הפסח, שימי ספירת
העומר מפרידים ביניהם